

PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA

JAVNA USTANOVA

ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE

51000 Rijeka, Splitska 2/ II, p.p. 283; MB 2317133
tel.: ++385 51 351 772; fax: ++385 51 212 436
e-mail: zavod@pgz.hr; internet: www.zavod.pgz.hr

institutzaturizam

Vrhovec 5 / 10000 Zagreb / Hrvatska
tel: 01 39 09 666 / fax: 01 39 09 667
www.iztg.hr

ZNANSTVENO-STRUČNA ANALIZA PROSTORNO, EKONOMSKIH I EKOLOŠKIH ČIMBENIKA TURISTIČKIH ZONA U PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI

Zagreb, lipanj 2010. godine

Projekt	Znanstveno-stručna analiza prostorno, ekonomskih i ekoloških čimbenika turističkih zona u Primorsko-goranskoj županiji
Ugovor	Br. 17/09 od 1.6.1009.
Naručitelj	Javna ustanova 'Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije' 51000 Rijeka, Splitska 2
Izvršitelj	Institut za turizam, 10000 Zagreb, Vrhovec 5
Faza projekta	Predaja završne verzije Projekta
Dokument	Znanstveno-stručna analiza prostorno, ekonomskih i ekoloških čimbenika turističkih zona u Primorsko-goranskoj županiji
Autori dokumenta	Mr. sc. Neven Ivandić Dr. sc. Jasenka Kranjčević Mr.sc. Neda Telišman Košuta Dr. sc. Sanda Čorak Izidora Marković, dipl. ing.
Kartografski prikazi	Javna ustanova 'Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije' Ravnatelj Dr. sc. Sanda Čorak
Mjesto i datum	Zagreb, lipanj 2010. godine

Uvod

Znanstveno-stručna analiza prostornih, ekonomskih i ekoloških čimbenika turističkih zona u Primorsko-goranskoj županiji rađena je kao separata studija za potrebe Izmjena i dopuna Prostornog plana Primorsko-goranske županije. Javna ustanova 'Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije' za svrhu projekta odredila je preispitivanje postojećih i potencijalnih ugostiteljsko-turističkih zona kako bi se stvorili prostorno-planski preduvjeti za realizaciju najpovoljnijih planiranih zona na području Županije. Projektom se željelo sagledati turizam u cjelini, na način da se: obuhvate trendovi u turizmu, provede analiza postojeće prostorno-planske i ostale razvojne dokumentacije te da se na osnovi provedenog istraživanja utvrdi opravdanost postojećih zona i načina njihova korištenja kao i potreba za potencijalnim novim područjima ugostiteljsko-turističke namjene u Primorsko-goranskoj županiji.

U cilju provedbe planiranog istraživanja, Javna ustanova 'Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije' raspisala je javno nadmetanje (u otvorenom postupku javne nabave) za odabir najpovoljnijeg ponuditelja po predmetu nabave Znanstveno-stručna analiza prostornih, ekonomskih i ekoloških čimbenika turističkih zona u Primorsko-goranskoj županiji. Otvoreni postupak javne nabave objavljen je u EOJN dana 9.4.2009. godine, broj objave N-16-M-119390-080409.

Odlukom o odabiru od 11. svibnja 2009. godine Javna ustanova 'Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije' (klasa 406-01/09-03/1, urbroj:69-02/2-09-8) odabrala je ponuditelja Institut za turizam iz Zagreba da izradi predmet nabave na osnovu čega su 1. lipnja 2009. godine Javna ustanova 'Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije' i Institut za turizam sklopili Ugovor broj 17/09 kojim Javna ustanova 'Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije' naručuje, a Institut za turizam se obvezuje izraditi znanstveno-stručnu analizu prostorno ekonomskih i ekoloških čimbenika turističkih zona u Primorsko-goranskoj županiji, a sve u skladu s dokumentacijom za nadmetanje iz postupka javne nabave (N-16-M-119390-080409) i ponudom Izvršitelja od 14. travnja 2009. godine.

Sukladno predmetu nabave u ovom je dokumentu prikazana: analiza tržišne pozicije Primorsko-goranske županije na turističkom tržištu s posebnim osvrtom na kvantitativne i kvalitativne trendove na svjetskom turističkom tržištu, obilježja turističke potražnje i ponude u Primorsko-goranskoj županiji, analiza njezine konkurentske pozicije te SWOT analiza turističkog proizvoda Županije. Potom je analiziran tretman turizma u planskim dokumentima Primorsko-goranska županije pri čemu je posebna pozornost dana analizi pojmova vezanih uz turizam, identifikaciji i usporedbi turističkih zona u prostornim planovima, usklađenosti turističkih zona prema mikroregijama kao i turističkim mikroregijama/klasterima. U trećem dijelu dokumenta prikazani su rezultati prostorne, ekološke i razvojne ocjena turističkih zona izvan naselja i uz naselja u zaštićenom obalnom području prema Usklađenju Prostornog plana Primorsko-goranske županije (Službene novine 50/2006). Analizirano je 129 turističkih zona, odnosno sve one zone koje su planirane Usklađenjem Prostornog plana Primorsko-goranske županije, a predložene su i analizirane i 3 nove zone. U cilju što boljeg pregleda planiranih turističkih zona, obalni prostor Primorsko-goranske županije podijeljen je na 7 (sedam) mikroregija, odnosno turističkih klastera koji obuhvaćaju 19 jedinica lokalne samouprave odnosno 8 (osam) gradova i 11 (jedanaest) općina. Četvrti dio dokumenta, konačno, sadrži analizu planiranih lokacija luka nautičkog turizma i golfa u Županiji.

Zbog velike složenosti projektnog zadatka, rad na projektu podijeljen je, sukladno usvojenom terminskom planu, u 4 faze:

- Faza I: Analiza turističko-tržišnih trendova u Hrvatskoj i Primorsko-goranskoj županiji te analiza razvojnih usmjerenja turizma u strateškim dokumentima Primorsko-goranske županije koja je trajala u razdoblju od lipnja do rujna 2009. godine;
- Faza II: Kvantitativna i kvalitativna analiza područja ugostiteljsko-turističke namjene određenih Usklađenjem Prostornog plana Primorsko-goranske županije s pregledom postojećih i planiranih luka nautičkog turizma te pregled planiranih golf igrališta u Primorsko-goranskoj županiji koja je trajala od listopada 2009. godine do veljače 2010. godine
- Faza III: Prostorno-ekološka i razvojna ocjena područja ugostiteljsko-turističke namjene te ocjena postojećih i planiranih lokacija luka nautičkog turizma i planiranih lokacija golf igrališta koja je trajala od ožujka do svibnja 2010. godine;
- Faza IV: Utvrđivanje zona najvećeg razvojnog potencijala za Županiju i pojedine mikroregije te uobličavanje konačnog dokumenta koja se odvijala u lipnju 2010. godine.

Dokument se sastoji od grafičkog i tekstualnog dijela, a naručitelju je predan u 4 tiskana uvezena primjerka i na elektroničkom mediju. Grafički dio studije izradila je Javna ustanova 'Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije'. Na poseban zahtjev naručitelja, Institut za turizam izradio je, kao zaseban dokument, i Sažetak studije.

Institut za turizam zahvaljuje se Javnoj ustanovi 'Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije', ravnatelju prof. dr. sc. Mladenu Črnjaru i svim djelatnicima na izvrsnoj suradnji i sudjelovanju u svim fazama izvedbe projekta uključivo i valorizaciju rezultata pojedinih segmenata projekta. Naposljetku, na uspješnoj suradnji zahvaljujemo se i svim predstavnicima jedinica lokalne samouprave koji su bili uključeni u ovaj projekt.

U Zagrebu, lipanj 2010. godine

Voditelj projekta

Mr.sc. Neven Ivandić

Ravnatelj Instituta za turizam

Dr. sc. Sanda Čorak

Sadržaj

Uvod.....	5
Sadržaj.....	7
1. Tržišna pozicija Primorsko-goranske županije na turističkom tržištu i tržišni trendovi	9
1.1. Trendovi na svjetskom turističkom tržištu	9
1.2. Hrvatska i Primorsko-goranska županija: Turistička potražnja, promet i potrošnja	13
1.3. Turističke mikroregije Primorsko-goranske županije: Potražnja i kapaciteti	19
1.4. Konkurentna pozicija Primorsko-goranske županije	26
1.5. SWOT analiza	28
2. Analiza razvojnih potencijala turizma u PGŽ u odnosu na strateške dokumente.....	32
2.1. Turističke mikroregije / turistički klasteri	32
2.2. Analiza pojmova vezanih uz turizam u regulativi te prostorno planskim dokumentima i dokumentima za razvoj turizma	33
2.2.1. Usporedba i korištenje pojmova iz prostorno planske regulative i regulative turističke/ugostiteljske djelatnosti.....	33
2.2.2. Analiza pojmova vezanih uz turizam u Glavnom planu razvoja turizma Primorsko-goranske županije	35
3. Identifikacija i usporedba područja ugostiteljsko-turističke namjene u prostornim planovima.....	37
3.1. Analiza turističkih zona po turističkim mikroregijama / turističkim klasterima	38
3.2. Usklađenost područja ugostiteljsko-turističke namjene prema turističkim mikroregijama.....	44
4. Prostorna, ekološka i razvojna ocjena turističkih zona izvan naselja i uz naselja u zaštićenom obalnom području prema Usklađenju Prostornog plana Primorsko-goranske županije (Službene novine 50/2006)	46
4.1. Metodološki okvir analize	46
4.2. Prostorna, ekološka i razvojna ocjena područja ugostiteljsko-turističke namjene izvan naselja i uz naselje u zaštićenom obalnom području prema Usklađenju Prostornog plana Primorsko-goranske županije (Službene novine 50/2006).....	49
4.2.1. Mikroregija Opatijska rivijera.....	51
4.2.2. Mikroregija Rijeka i riječki prsten	89
4.2.3. Mikroregija Crikveničko-vinodolska rivijera	131
4.2.4. Mikroregija Otok Krk	203
4.2.5. Mikroregija Otok Rab	313
4.2.6. Mikroregija Cres.....	365
4.2.7. Mikroregija Lošinj.....	419
4.3. Razvojne mogućnosti turističkih zona na području Primorsko-goranske županije	447
5. Lokacije luka nautičkog turizma i golfa u planskim dokumentima Primorsko-goranske županije.....	452
5.1. Luke nautičkog turizma u Primorsko-goranskoj županiji.....	452
5.1.1. Nautički turizam u Hrvatskoj i Primorsko-goranskoj županiji.....	452
5.1.2. Prostorni plan Primorsko-goranske županije	454
5.1.3. Strategija razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske za razdoblje 2009.-2019.....	455
5.1.4. Ocjena planiranih luka nautičkog turizma prema Prostornom planu Primorsko-goranske županije (SN 12/2005).....	456
5.2. Golf u Primorsko-goranskoj županiji.....	458
5.2.1. Golf u prostornim planovima i Glavnom planu razvoja turizma.....	448
5.2.2. Ocjena lokacija za golf igrališta planiranih Prostornim planovima uređenja općina / gradova i Glavnim planom razvoja turizma	459
Korišteni dokumenti	464

1. Tržišna pozicija Primorsko-goranske županije i tržišni trendovi¹

1.1. Trendovi na svjetskom turističkom tržištu

Kvantitativna kretanja

Ljudi vole putovati. Niti ekonomska kriza koja obilježava svjetsko gospodarstvo u drugoj polovici 2008. godine i u 2009. godini ne umanjuje istinitost ove tvrdnje. „Europljani nastavljaju ići na odmor u vrijeme ekonomskog usporavanja, ali teže manjoj potrošnji“ ocjena je kojom kratkoročna kretanja na turističkom tržištu opisali stručnjaci EUROSTATA² pri tome važno je na umu imati da odmor (uključujući i kratka putovanja, tzv. 'short brakes') generira 70 svih međunarodnih putovanja Europljana i da je glavni faktor rasta u posljednjih nekoliko godina³. No, puno je važnije da ovu tvrdnju, odnosno otpornost, regeneracijsku moć i, nadasve, potencijal turizma najbolje potvrđuju dugoročni trendovi i kontinuirani rast turističke aktivnosti tijekom proteklih pedesetak godina. Od 1950-tih, kada međunarodna putovanja prvi puta postaju masovnija društvena pojava, pa do kraja 1990-tih, Svjetska turistička organizacija (UNWTO) bilježi stalan rast međunarodnih putovanja po prosječnoj stopi od oko 7,1% godišnje te, isto tako, stalan rast primitaka od međunarodnog turizma po prosječnoj godišnjoj stopi od 12,4%.

Dugoročne prognoze UNWTO-a do 2020. godine predviđaju daljnji rast međunarodnih turističkih dolazaka i to po stopi od 4,1% godišnje, kao i daljnji rast primitaka za koje se procjenjuje da će u 2020. doseći oko US\$ 2 tisuće milijardi ili oko US\$ 5 milijardi na dan. Pri tome je važno naglasiti da su ove prognoze zasnovane na pretpostavci da će se do 2020. godine udio svjetskog stanovništva uključenog u međunarodnu turističku aktivnost povećati sa sadašnjih 3,5% na 7% što svakako svjedoči izuzetnom daljnjem potencijalu rasta međunarodne turističke industrije.

Očekuje se da će sve svjetske makroregije rasti, ali taj rast neće biti ravnomjeran. Dugoročne prognoze UNWTO-a za razdoblje 1995.-2020. godine pokazuju da je moguće očekivati iznadprosječan rast u Aziji/Pacifiku (6,5%) i, posebice, Bliskom Istoku (7,1%), dok se za Europu (3,2%) i Ameriku (3,9%) prognozira ispodprosječni rast (4,1%). Unatoč očekivanoj ispodprosječnoj stopi rasta Europe prognoze ukazuju da će Europa dugoročno ostati najjače receptivno područje na svijetu privlačeći 2020. godine oko 717 milijuna međunarodnih dolazaka, iako će njezinu lidersku poziciju ugrožavati rastom Azije i Pacifika.

UNWTO predviđa sličan trend i na Mediteranu⁴: ispodprosječan rast međunarodnih dolazaka, smanjenje tržišnog udjela, ali dugoročno zadržavanje liderske pozicije. Naime, Mediteran je danas najjača svjetska receptivna mikroregija u koju se slijeva oko trećina ukupnih svjetskih dolazaka, a očekuje se da će razdoblju 1995.-2020. ostvarivati ispodprosječan rast na razini od oko 3% uz postupno smanjenje tržišnog udjela.

Poziciju lidera na suvremenom globalnom turističkom tržištu teško je braniti. Brojni su aktualni pokušaji mediteranskih, tradicionalno percipiranih kao 'sunce i more', destinacija da se prilagode promijenjenim preferencijama tržišta obogaćivanjem strukture i diverzificiranjem proizvoda. Vidljiva su i značajna poboljšanja kvalitete usluga i infrastrukture, a ulaže se u obrazovanje osoblja, u diverzificirani pristup tržištu i u promociju. Ciljaju se tržišni segmenti više platežne moći. Ove mjere, zatim 'blizina i bliskost' mediteranskih destinacija nekim od

¹ Analiza tržišne pozicije Primorsko-goranske županije i tržišni trendovi dostavljena je i prezentirana naručitelju u rujnu 2009. godine.

² Demunter C., Dimitrakopoulou C.: Industry trade and services; Population and social conditions; Eurostat Data in focus; 24/2009

³ IPK International (World Travel Monitor Company), ITB World Travel Trends Report 2009, March 2009

⁴ Mikroregija Mediteran: Grupa od 24 zemlje koje okružuju Mediteransko more, uključujući zemlje sjeverne Afrike i Srednjeg Istoka.

najjačih svjetskih emitivnih tržišta, kao i činjenica da je 'sunce i more' uvijek bio odnosno da će u 'oplemenjenoj' verziji uvijek i biti najvažniji turistički proizvod, pridonose mogućnosti Mediterana da osigura daljnji rast.¹

Tablica 1.1.1.

NOĆENJA U HOTELIMA I SLIČNIM KAPACITETIMA U RAZDOBLJU OD 2002. DO 2008. GODINE U 000

	2002	2005	2006	2007	2008	2008; ukupno 100	2008/2002; promjena u %
Grčka	53.478	54.017	56.708	64.086	64.074	9,7	19,8
Španjolska	222.555	245.637	267.028	271.689	268.391	40,8	20,6
Italija	231.132	240.320	248.255	254.329	251.678	38,2	8,9
Cipar	16.103	14.939	14.341	14.298	14.310	2,2	-11,1
Portugal	34.209	35.521	37.566	39.737	39.228	6,0	14,7
Hrvatska	19.596	21.277	20.693	20.940	20.551	3,1	4,9
Turska	81.445	103.007	91.053	115.967	:	-	42,4
Ukupno bez Turske	577.073	611.711	644.591	665.079	658.232	100,0	14,1

Izvor: EUROSTAT; http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/tourism/data/main_tables

Krug zemalja bližeg hrvatskog konkurentskog kruga (odabrane mediteranske zemlje i Portugal, prema tablicama 1.1.1. i 1.1.3.) u 2008. godini ostvario je 658 milijuna noćenja u hotelima i sličnim kapacitetima, bez noćenja u Turskoj, te, dodatno 257 milijuna noćenja u ostalim vrstama kolektivnih kapaciteta². U razdoblju od 2002. do 2008. godine analizirane zemlje povećale su noćenja u hotelima i sličnim kapacitetima za 14%, a u ostalim kolektivnim kapacitetima za 1%.

Tablica 1.1.2.

KAPACITETI (LEŽAJEVI) HOTELA I SLIČNIH KAPACITETA U RAZDOBLJU OD 2002. DO 2007. GODINE U 000

	2002	2005	2006	2007	2008	2008; ukupno 100	2008/2002; promjena u %
Grčka	606	682	693	701	716	14,0	18,2
Španjolska	1.394	1.580	1.615	1.642	1.685	32,9	20,9
Italija	1.930	2.028	2.087	2.146	2.202	42,9	14,1
Cipar	90	91	89	88	86	1,7	-4,4
Portugal	240	264	264	265	274	5,3	14,2
Hrvatska	188	203	163	163	164	3,2	-12,8
Turska	820	:	904	:	:	-	-
Ukupno bez Turske	4.448	4.848	4.911	5.005	5.127	100,0	15,3

Izvor: EUROSTAT; http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/tourism/data/main_tables

Najveće povećanje potražnje za hotelskim i sličnim kapacitetima zabilježila je Turska (42% u razdoblju od 2002. do 2007. godine), a potom Španjolska (21%) te Grčka (20%). Hrvatska je u istom razdoblju ostvarila povećanje potražnje za 5%, što uz Cipar gdje je potražnja i smanjena, predstavlja najniži rast potražnje u analiziranoj skupini zemalja. Grčka, a potom Cipar i Hrvatska istodobno su ostvarili najveći rast ostvarenih noćenja u ostalim kolektivnim kapacitetima.

U analiziranoj skupini zemalja Španjolska i Italija dva su najveća receptivna područja. U 2008. godini u Španjolskoj je ostvareno 41% ukupnog broja hotelskih noćenja te 33% noćenja u ostalim kapacitetima (Španjolska je u toj godini u kolektivnim kapacitetima ostvarila 376 milijuna noćenja). Italija, iako nije lider u hotelskim noćenjima u kojima bilježi udio od 38%, u korištenju ostalih kolektivnih kapaciteta ima najveći tržišni udio ostvarivši 48% svih noćenja u tim vrstama kapaciteta (Italija je u 2008. godini u kolektivnim kapacitetima ostvarila 374 milijuna noćenja).

¹ Prema Konkurentna sposobnost hrvatskog turizma – Svodna studija, Institut za turizam 2006. godine

² Podaci o noćenjima u ostalim kolektivnim kapacitetima ne uključuju ostvarena noćenja u Turskoj.

Španjolska i Italija dominiraju i prema kriteriju udjela u raspoloživim smještajnim kapacitetima. U 2008. godini u analiziranom je skupu zemalja (bez Turske) bilo raspoloživo 5,1 milijuna ležajeva u hotelima i sličnim kapacitetima te 4,5 milijuna u ostalim komplementarnim kapacitetima. Italija ima najveći udio u komercijalnim smještajnim kapacitetima u analiziranoj skupini zemalja, što istodobno znači i da raspoložive kapacitete lošije koristi od Španjolske. Italija, naime, u hotelskim i sličnim kapacitetima (ležajevi) ima udio od 43%, za razliku od Španjolske koja raspolaže s 33% kapaciteta dok u skupini ostalih kolektivnih smještajnih kapacitetima Italija ima udio od 53%, a Španjolska 33%.

Tablica 1.1.3.

NOĆENJA U OSTALIM KOLEKTIVNIM KAPACITETIMA U RAZDOBLJU OD 2002. DO 2008. GODINE U 000

	2002	2005	2006	2007	2008	2008; ukupno 100	2008/2002; promjena u %
Grčka	988	1.247	1.089	1.335	1.551	0,6	57,0
Španjolska	116.315	107.755	112.248	110.223	107.379	41,8	-7,7
Italija	114.115	114.697	118.509	122.313	121.988	47,5	6,9
Cipar	56	119	97	79	71	0,0	26,8
Portugal	7.602	7.744	7.955	8.228	8.101	3,2	6,6
Hrvatska	14.751	16.015	16.652	17.379	17.981	7,0	21,9
Ukupno	253.827	247.577	256.550	259.557	257.071	100,0	1,3

Izvor: EUROSTAT; http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/tourism/data/main_tables

Uspoređujući udio u noćenjima i udio u kapacitetu hotela i sličnih objekata u 2008. godini slijedi da su Cipar, a potom Španjolska i Portugal ostvarivali veću efikasnost korištenja fizičkih kapaciteta od prosjeka, Hrvatska kapacitete koristi 3 postotna boda ispod prosjeka, a nižu efikasnost ostvaruju Italija i Grčka.

Tablica 1.1.4.

KAPACITETI (LEŽAJEVI) U OSTALIM KOLEKTIVNIM SMJEŠTAJNIM OBJEKTIMA U RAZDOBLJU OD 2002. DO 2008. GODINE U 000

	2002	2005	2006	2007	2008	2008; ukupno 100	2008/2002; promjena u %
Grčka	92	96	94	90	89	2,0	96,7
Španjolska	1.352	1.484	1.460	1.475	1.474	33,3	-6,5
Italija	2.170	2.322	2.413	2.343	2.447	52,9	7,0
Cipar	4	4	5	5	6	0,1	25,0
Portugal	181	183	191	194	195	4,4	9,6
Hrvatska	282	296	319	319	322	7,2	11,0
Ukupno	4.081	4.385	4.482	4.426	4.533	100,0	2,2

Izvor: EUROSTAT; http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/tourism/data/main_tables

Kada je riječ o ostalim kolektivnim smještajnim kapacitetima, Hrvatska je u 2008. godini ostvarila, također, približno prosječnu efikasnost u okviru analizirane skupine zemalja. Španjolska je lider, dok se najniža efikasnost ostvaruje u Grčkoj.

Kvalitativna kretanja¹

Prepoznavanje, praćenje i razumijevanje kvalitativnih trendova koji oblikuju svjetsku turističku industriju uvjet su sagledavanja obilježja turizma kao društvene pojave, ali i širih društvenih promjena. Procesi su to koji i odražavaju i utječu na potrebe i preferencije potrošača te bi stoga trebali i usmjeravati turističku politiku na svim razinama upravljanja.

Na turističkom je tržištu moguće prepoznati nekoliko ključnih megatrendova¹:

¹ Prema Telišman-Košuta, N.; Ivandić, N.; Baždar, T.: Trendovi I: Kretanje turističke aktivnosti, Prognoze, Megatrendovi; Konkurentna sposobnost hrvatskog turizma, Institut za turizam, 2004; Telišman-Košuta, N.; Ivandić, N.; Baždar, T.: Trendovi II: Turistički proizvodi; Konkurentna sposobnost hrvatskog turizma, Institut za turizam, 2004;

- **Segmentacija tržišta i diverzifikacija turističke ponude:** Zrelost najvećih svjetskih emitivnih tržišta i, sukladno tome, bogato turističko iskustvo suvremenih putnika, njihova stalno rastuća razina obrazovanja i kupovne moći kao i dramatične demografske i društvene promjene neki su od faktora koji pridonose segmentaciji odnosno danas već i 'hiper-segmentaciji' turističkog tržišta. 'Treća dob' (50+) danas predstavlja jedan od najznačajnijih tržišnih segmenata generirajući oko trećinu međunarodnih putovanja u svijetu. Raste i značaj urbanih mladih profesionalaca, 'novcem bogatih – vremenom siromašnih' najčešće samaca ili parova bez djece s potrebama za vremenski efikasnim proizvodima koji pružaju maksimalan doživljaj u minimalnom vremenu, a kao što su, primjerice, krstarenja, tematski parkovi ili all-inclusive resorti. I obitelji se danas segmentiraju, a vrlo raznoliki interesi, kao pokretači jednako raznolikih stilova života prisutnih u suvremenom društvu, generiraju gotovo 'specijalizirane' potrošačke segmente, od onih u domenama sporta, zdravlja, kulture, edukacije ili nautike do gotovo neograničenih mogućnosti na području tzv. 'proizvoda posebnih interesa'.

Turistička industrija odgovara potrebama segmentiranog tržišta razvojem jednako raznolike palete turističkih proizvoda. Dapače, i sama preuzima ulogu inovatora dodatno diverzificirajući turističku ponudu. Moguće je prepoznati 10 turističkih proizvoda koji se svojom ustaljenom popularnošću i/ili dinamikom rasta mogu kategorizirati kao 'proizvodi u trendu':

- **Sunce i more** – kontinuirano najjači turistički proizvod današnjice, rast vezan uz specijalizirane ponude kao što su boutique hoteli ili all-inclusive turistička naselja te rast 'kombiniranog odmora' gdje se sunce i more odmor nadopunjava nekom turom ili proizvodom posebnog interesa u sklopu jedinstvenog paketa usluga;
- **Sportski turizam** – u sklopu kojega su danas najpropulzivniji skijanje, ronjenje i biciklizam;
- **Avanturizam** – iako podaci o veličini i obilježjima ovog segmenta variraju ovisno o definiciji 'avanturizma', procjenjuje se da je to danas mali, ali među najbrže rastućim tržišnim segmentima s prosječnom godišnjom stopom rasta između 15% i 20%;
- **Ekoturizam** – uz ograde koje proizlaze iz problema postavljanja općeprihvaćene definicije, ekoturizam se također smatra malim, ali među najbrže rastućim segmentima s prosječnim godišnjim stopama rasta na razini oko 20%. Predviđa se da će ekoturizam ipak ostati specifična tržišna niša;
- **Kulturni/ gradski turizam** – predviđa se daljnji rast potražnje za kulturnim turizmom, bilo kao primarnim motivom putovanja ili dijelom neke druge vrste putovanja;
- **Zdravstveni turizam** - futurolozi ukazuju da će industrija zdravlja preteći industriju informacijskih tehnologija te se procjenjuje da će segment zdravstveno-odmorišne ponude objedinjen pod terminima 'wellness, spa, health & fitness' biti jedan od najbrže rastućih turističkih proizvoda;
- **Seoski turizam** – trend rasta međunarodnih putovanja motiviranih ruralnim turizmom se nastavlja uz daljnju diverzifikaciju ponude smještaja i aktivnosti kako na samim seoskim gospodarstvima, tako i u široj okolici;
- **Krstarenja** – prognoze govore o daljnjem rast uz prodor na nove segmente kao što su mladi, obitelji i posebni interesi, a neki dodatni pažnje vrijedni trendovi uključuju i predviđeni porast interesa za 'egzotičnim' destinacijama, tematskim krstarenjima te proizvodima koji kombiniraju odmor na brodu i u nekoj destinaciji;
- **Tematski parkovi** – očekuje se stavljanje većeg naglaska, uz zabavne sadržaje, na edukativnu komponentu;
- **Sastanci i konferencije** – u narednih desetak godina očekuje se daljnji rast sastanaka i konferencija i to po prosječnoj stopi od oko 10% godišnje. Kombinacija odmorišnog

¹ Termin 'megatrendovi' uveo je američki futurolog John Naisbitt u nazivu popularne serije knjiga posvećene ključnim kretanjima koja oblikuju suvremeno društvo (npr. *Megatrends 2000; Megatrends: Ten New Directions Transforming our Lives*).

turizma s proizvodima sastanaka i konferencija pokazuje se kao 'pobjednička kombinacija', a zanimljiv je i trend rastućeg interesa za održavanjem skupova na 'neuobičajenim' mjestima kao što su primjerice preoceanski brodovi ili tematski parkovi.

Megatrendovi u turizmu nadalje uključuju:

- **Novе vrijednosti = Novi turizam:** Slojevite promjene društvenih vrijednosti u kojima 'informatičko društvo' ustupa mjesto 'društvu doživljaja i mašte'¹, u turizam uvode 'nove' vrijednosti. Ekološka svijest i održivost razvoja, 'društvo doživljaja', globalizacija i lokalizacija ključni su koncepti koji oblikuju suvremenu turističku potražnju i ponudu. Tako je pitanje održivog turističkog razvoja već danas pitanje konkurentne sposobnosti destinacija, a oštar otpor turizmu kao 'žderaču prostora' nedvojbeno će i dalje rasti u budućnosti. Istovremeno, kao protuteža uniformnosti globalne ekonomije javlja se proces 'lokalizacije' odnosno potreba isticanja (od strane lokalnih zajednica) te potreba upoznavanja i razumijevanja (od strane posjetitelja) jedinstvenosti i različitosti lokalnog identiteta;
- **Paralelni procesi okrupnjavanja i rasta malog poduzetništva:** Okrupnjavanje u velike turističke sustave kroz horizontalne, vertikalne i/ili dijagonalne integracije (ekonomija obujma) te ubrzan razvoj malog poduzetništva s ponudom visoko individualiziranih tzv. 'niche' proizvoda (brzana prilagodbe promjenama u okruženju) dva su oprečna, a ipak paralelna i jednako uspješna procesa;
- **Tehnologija:** Stalan i izuzetno brz razvoj tehnologije unosi bitne promjene u sveukupno turističko poslovanje (primjerice u području komunikacije s kupcima, distribucije turističkih proizvoda i usluga kao i u strukture proizvode i usluge koji se nude). Značaj i primjena tehnologije u turizmu nedvojbeno će i dalje rasti u budućnosti: tehnološki razvoj, dostupnost i promjene Interneta, razvoj sustava zaštite povjerljivih podataka te demografski trendovi;
- **Kupac u poziciji moći:** Izuzetna konkurencija koja karakterizira zapadnu 'ekonomiju prekomjerenosti'² i suvremeni brzi tehnološki napredak doveli su kupca u poziciju moći. Za očekivati je da će moć kupaca i dalje jačati s obzirom na, kada je riječ o turizmu, daljnji predvidivi rast konkurencije poticane stalnim ulaskom novih destinacija i proizvoda na tržište, ali i uslijed neminovnog daljnjeg prodiranja posebice informacijskih i komunikacijskih tehnologija u turizam koje kupcu omogućavaju da se samostalno informira, evaluira alternativne mogućnosti te da - bira.

1.2. Hrvatska i Primorsko-goranska županija: Turistička potražnja, promet i potrošnja

Turizam odnosno turistički sektor moguće je definirati kao skup proizvoda i usluga koje pojedini sektori pružaju turistima. Polazeći od ove široke definicije turizma, analiza turističkih trendova u Hrvatskoj i Primorsko-goranskoj županiji u ovom je izvještaju utemeljena na raspoloživoj službenoj statistici o fizičkom turističkom prometu i smještajnim kapacitetima, prometu od ugostiteljstva te primicima Hrvatske od inozemnog turizma.

Tijekom 2008. godine u Hrvatsku je, prema statistici Državnog zavoda za statistiku RH³, ušlo 51 milijuna inozemnih putnika (brojanje prometa provodi MUP), 1,7% manje nego godinu dana ranije. Cestovni granični prijelazi najvažnija su vrsta graničnih prijelaza prema kriteriju prometa putnika, a slijede zračni te potom pomorski, željeznički i riječni granični prijelazi. Anкета putnika na granici koju je u 2005. godini provela Hrvatska narodna banka pokazuje

¹ Vidjeti: Jansen, R., The Dream Society: How the Coming Shift from Information to Imagination will Transform your Business, 2001.

² Vidjeti: Ridderstrale, J. i Nordstrom, K., Karaoke kapitalizam: Menadžment za čovječanstvo, 2004.

³ Priopćenje Državnog zavoda za statistiku "Granični promet u razdoblju od siječnja do prosinca 2008." (veljača 2009) godina XLV. broj 5.1.3/4; Zagreb

da je 45% inozemnih putnika koji su izlazili iz Hrvatske ostvarilo, a 55% putnika nije ostvarilo noćenje. Od ukupnog broja inozemnih putnika koji su ostvarili noćenje, 56% je boravilo u komercijalnim smještajnim kapacitetima, dok je 44% putnika noćenje ostvarilo u tzv. nekomercijalnim smještajnim kapacitetima.¹ Istraživanje turističke aktivnosti domaćeg stanovništva koje je tijekom 2004. godine proveo Institut za turizam² pokazuje da građani Hrvatske stariji od 15 godina prosječno godišnje u Hrvatskoj ostvare 5,2 privatna i 0,9 poslovnih putovanja, a u inozemstvu 0,9 privatnih te 0,2 poslovna putovanja. Slijedi da građani Hrvatske godišnje ostvare 26,3 milijuna putovanja od čega 15,5 milijuna jednodnevnih te 10,8 milijuna višednevnih putovanja (prosječna višednevna privatna putovanja u Hrvatsku traju 3,8 dana).

Fizički promet

U 2008. godini u Hrvatskoj je ostvareno 57 milijuna noćenja u registriranim komercijalnim smještajnim kapacitetima, od čega su turisti iz Njemačke, 19%, kao pojedinačno najvažnije emitivne zemlje, ostvarili 19%, a prema važnosti slijede turisti iz Slovenije i Italije. Domaći gosti ostvarili su 11,3% ukupnog broja noćenja u 2008. godini. Strukturu potražnje prema zemljama obilježava prepoznatljiv trend smanjivanja udjela važnijih tradicionalnih tržišta te rast ostalih područja. Ostvarena razina fizičkog prometa u 2008. godini 32% je veća nego 2001. godine te 8% nego u 2006. godini. Povećanje potražnje, mjereno ostvarenim noćenjima, istodobno je pratio i trend skraćivanja duljine boravka turista u smještajnom objektu. Turisti su tako u 2008. godini boravili u smještajnom objektu prosječno 5,1 dana, za 0,4 dana kraće nego u 2001. godini.

Tablica 1.2.1.
 HRVATSKA: UKUPNA NOĆENJA I DOLASCI; NOĆENJA
 PO GLAVNIM EMITIVNIM TRŽIŠTIMA, 2001.; 2006-2008.

Noćenja	Stope promjena	Dolasci	Prosječna duljina boravka u danima	Glavna emitivna područja, udio u ukupnim noćenjima u %					
				Njemačka	Slovenija	Italija	Češka	Ostalo inozemstvo	Hrvatska
2001.	43.404.354	7.859.757	5,5	22,3	11,8	10,9	8,3	35,1	11,6
2006.	53.006.946	10.384.921	5,1	20,7	9,9	10,3	7,7	40,1	11,3
2007.	56.005.492	5,7 11.162.406	5,0	19,4	10,2	9,7	7,6	41,7	11,5
2008.	57.103.494	2,0 11.260.807	5,1	19,2	10,2	8,9	7,3	43,1	11,3

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Na području Primorsko-goranske županije u 2008. godini ostvareno je 11,3 milijuna noćenja odnosno 19,8% ukupno ostvarenih noćenja u Hrvatskoj. U odnosu na 2001. godinu razina fizičkog prometa u Županiji povećala se za 11,9%, a u odnosu na 2006. godinu za 5,6%. Sporiji rast noćenja u odnosu na Hrvatsku rezultirao je i smanjenjem udjela Županije u ukupnom fizičkom turističkom prometu. Tako je Županija u 2006. godini ostvarivala 20,2%-tni, a u 2001. godini 23,3%-tni udio u Hrvatskoj.

Tablica 1.2.2.
 PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA: UKUPNA NOĆENJA I DOLASCI; NOĆENJA
 PO GLAVNIM EMITIVNIM TRŽIŠTIMA, 2001.; 2006-2008.

Noćenja	Stope promjena	Dolasci	Prosječna duljina boravka u danima	Glavna emitivna područja, udio u ukupnim noćenjima u %					
				Njemačka	Slovenija	Italija	Austrija	Ostalo inozemstvo	Hrvatska
2001.	10.143.298	1.853.917	5,5	23,7	13,7	13,1	10,2	25,9	13,4
2006.	10.741.754	2.149.985	5,0	23,6	13,5	13,5	9,8	26,3	13,2
2007.	11.114.744	3,5 2.247.788	4,9	22,9	14,3	12,6	9,9	27,5	12,8
2008.	11.263.659	1,3 2.214.061	5,1	23,0	14,3	11,8	9,7	28,3	13,0

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

¹ Jemrić, I; Bruić, B.: Procjena potrošnje međunarodnih putnika u platnoj bilanci Republike Hrvatske u 2004. i 2005. godini, Satelitski račun turizma republike Hrvatske: Studija izvedivosti; Institut za turizam 2007;

² Marušić Z., Čorak S., Hendija Z. (2005) Turistička aktivnost domaćeg stanovništva u 2004. godini, Institut za turizam, Zagreb.

Njemačka predstavlja najvažnije emitivno područje Županije s približno stabilnim udjelom između 23% i 24%. Prema važnosti slijedi gosti iz Slovenije koji su u 2008. godini u odnosu na 2001. godinu povećali udio te potom Talijani i Austrijanci koji u istom razdoblju smanjuju udio u ukupnim noćenjima. Turisti iz Hrvatske u 2008. godini osigurali su 13% ukupnog broja ostvarenih noćenja.

Smještajni kapaciteti

Ukupan smještajni komercijalni kapacitet Hrvatske u 2008. godini bio je 897 tisuća stalnih postelja od čega 485 tisuća postelja (54%) u kolektivnim¹ te 412 tisuća postelja (46%) u privatnim kapacitetima.

Tablica 1.2.3.

HRVATSKA: KOLEKTIVNI I PRIVATNI SMJEŠTAJNI KAPACITETI* I NOĆENJA 2001.; 2006-2008.

	2001	2006	2007	2008	2008/2001; stope
Kolektivni smještajni kapaciteti					
Broj objekata	1.172	1.643	1.811	1.985	69
Broj soba i apartmana	155.955	163.420	164.754	164.448	5
Broj stalnih ležajeva	449.290	481.919	482.231	485.439	8
Broj vezova		15.702	15.705	15.689	-
Broj noćenja	34.128.572	37.672.786	38.318.838	38.531.980	13
Privatni smještajni kapaciteti					
Broj soba i apartmana	120.974	140.602	146.333	151.923	26
Broj stalnih ležajeva	283.423	376.661	393.738	411.552	45
Broj noćenja	9.490.459	15.664.314	17.686.654	18.571.514	96
Broj kućanstava	41.834	56.867	58.638	59.243	42

* stanje iz kolovoza pojedine godine

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Ukupan prihvatni kapacitet luka nautičkog turizma u 2008. godini bio je 15,7 tisuća vezova.

Kolektivni smještajni kapaciteti organiziran je u gotovo 2 tisuće objekata sa 164 tisuće soba i apartmana. U razdoblju od 2001. do 2008. godine broj objekata povećan je za 69% uz rast soba i apartmana za 5% što govori o procesu restrukturiranja ponude prema manjim objektima. U 2001. godini tako je prosječna veličina kolektivnog smještajnog kapaciteta bila 133 sobe i/ili apartmana, a u 2008. godini 83 sobe i/ili apartmana. U analiziranom je razdoblju broj noćenja ostvaren u ovoj skupini smještajnih kapaciteta povećan 13%, 5 postotnih bodova više nego broj stalnih ležajeva što ukazuje na rast iskorištenosti.

Kapacitet privatnog (kućanstva) smještaja u 2008. godini mjereno brojem stalnih ležajeva bio je 45% veći nego u 2001. godini, uz rast broja kućanstava koji pružaju usluge smještaja 42% i rast broja soba i apartmana od 26%. Brži porast broja ležajeva nego broja soba i apartmana govori o većim smještajnim jedinicama koje kućanstva nude tržištu (primjerice apartmani).

Brži rast prihvatnog potencijala privatnog smještaja nego prihvatnog kapaciteta kolektivnih oblika smještaja praćen je i bržim rastom noćenja koja ostvaruju kućanstva. U 2008. godini u privatnom je smještaju ostvareno 18,6 milijuna noćenja gotovo dvostruko više nego u 2001. godini.

¹ Prema EUROSTAT-u kolektivne smještajne kapacitete čine: Hoteli i slični kapaciteti te ostali kolektivni smještajni kapaciteti (holiday dwellings, kampovi, marine, ostali kolektivni smještajni kapaciteti); Državni zavod za statistiku RH kolektivni smještajni kapaciteti definira kao: hotele, vile, hotelska naselja, hotelsko apartmanska naselja, aparthotele, apartmanska naselja, turistička naselja, apartmane, turističke apartmane, motele, pansioni, guest house, kampove, kamp naselja, kampirališta, kamp odmorišta, luke nautičkog turizma, apartmane, apartmane tipa studio, kuće za odmor, sobe za iznajmljivanje, objekt eza robinzonski smještaj, prenoćišta, odmarališta, omladinske hotele i omladinske hostele, gostionice, privremene smještajne objekte, nekategorizirane objekte.

Tablica 1.2.4.
 HRVATSKA: SMJEŠTAJNI KAPACITETI I NOĆENJA U HOTELIMA I KAMPOVIMA 2001.; 2006-2008.

	2001	2006	2007	2008	2008/2001; stope
Hoteli					
Broj objekata	394	521	551	571	45
Broj soba i apartmana	48.694	51.403	52.471	53.826	11
Broj stalnih ležajeva	93.801	99.932	101.629	104.159	11
Broj noćenja	12.664.000	14.612.581	15.069.621	15.145.158	20
Kampovi i sl.					
Broj objekata	174	232	235	232	33
Broj soba i apartmana	64.747	71.746	73.142	70.934	10
Broj stalnih ležajeva	192.508	213.226	214.624	212.215	10
Broj noćenja	11.717.782	12.634.032	13.017.215	13.349.339	14

* stanje iz kolovoza pojedine godine
 Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Hoteli i kampovi najvažniji su oblici kolektivnog smještaja. U 2008. godini hoteli su raspolagali s kapacitetom od 104 tisuće stalnih ležaja u 53,8 tisuće soba i apartmana, a kampovi prihvatnim kapacitetom za 212 tisuća osoba. Iako je, dakle, trenutačni smještajni kapacitet kampova u 2008. godini bio dvostruko veći nego hotela, u kampovima je ostvareno 13,3 milijuna noćenja, a u hotelima 15,1 milijun noćenja.

Tablica 1.2.5.
 PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA: KOLEKTIVNI I PRIVATNI
 SMJEŠTAJNI KAPACITETI* I NOĆENJA 2001.; 2006-2008.

	2001	2006	2007	2008	2008/2001; stope
Kolektivni smještajni kapaciteti					
Broj objekata	307	379	418	418	36
Broj soba i apartmana	30.097	31.282	31.222	30.824	2
Broj stalnih ležajeva	88.188	90.727	90.431	91.205	3
Broj vezova		2.813	2.813	2.813	-
Broj noćenja	7.702.194	7.736.710	7.576.613	7.537.779	-2
Privatni smještajni kapaciteti					
Broj soba i apartmana	32.848	30.246	32.610	35.700	9
Broj stalnih ležajeva	74.166	79.196	82.973	90.321	22
Broj noćenja	2.613.014	3.272.510	3.538.131	3.725.880	43
Broj kućanstava	11.771	14.633	14.584	14.740	25

* stanje iz kolovoza pojedine godine
 Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

U razdoblju od 2001. do 2008. godine, smještajni kapacitet hotela mjereno brojem stalnih ležajeva povećan je 11% uz rast ostvarenih noćenja za 20%, dok su kampovi kapacitet povećali 10% uz 14% više noćenja.

U 2008. godini prosječna veličina hotela bila je 94 sobe/apartmana, odnosno 30 soba/apartmana manje nego u 2001. godini. Kampovi su prosječno u 2008. godini raspolagali prihvatnim kapacitetom od 915 stalnih ležajeva, što u odnosu na 2001. godinu predstavlja smanjenje prosječne veličine kampa za gotovo 200 stalnih ležajeva.

Primorsko-goranska županija raspolaže ukupnim smještajnim kapacitetom od 91 tisuću stalnih ležajeva u kolektivnim te 90 tisuća ležajeva u privatnim smještajnim kapacitetima. Time čini 18,8% ukupnog kapaciteta kolektivnih objekata Hrvatske te 21,9% kapaciteta privatnog smještaja. Prihvatni kapacitet luka nautičkog turizma na području Županije bio je 2,8 tisuće vezova odnosno 17,9% ukupnog kapaciteta hrvatskih luka nautičkog turizma.

Smještajni kapacitet u kolektivnim objektima u Primorsko-goranskoj županiji mjereno brojem stalnih ležajeva u razdoblju od 2001. do 2008. godine povećan je 3%, što je 5 postotnih

bodova manje nego povećanje kapaciteta Hrvatske. Istodobno je broj stalnih ležajeva u privatnom smještaju povećan 22% odnosno 23 postotna boda manje nego na razini Hrvatske. Sporiji rast prihvatnog kapaciteta odrazio se i na smanjenje udjela u Županiji u Hrvatskoj, tako je Županija u 2001. godini raspolagala s 20% hrvatskog smještajnog kapaciteta u kolektivnim objektima i 26% u privatnom smještaju da bi u 2008. godini imala 19% kapaciteta kolektivnih objekata i 21,9% privatnog smještaja.

Tablica 1.2.6.

HRVATSKA: SMJEŠTAJNI KAPACITETI I NOĆENJA U HOTELIMA I KAMPOVIMA 2001.; 2006-2008.

	2001	2006	2007	2008	2008/2001; stope
Hoteli					
Broj objekata	76	101	104	102	34
Broj soba i apartmana	9.737	10.121	10.102	10.194	5
Broj stalnih ležajeva	18.434	19.440	19.357	19.365	5
Broj noćenja	2.833.683	2.969.065	3.039.369	3.052.140	8
Kampovi i sl.					
Broj objekata	41	43	42	42	2
Broj soba i apartmana	12.423	13.511	13.677	13.380	8
Broj stalnih ležajeva	36.604	38.240	39.656	40.092	10
Broj noćenja	2.779.390	2.642.669	2.678.734	2.721.584	-2

* stanje iz kolovoza pojedine godine

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Primorsko-goranska županija u 2008. godini raspolagala je sa 10,2 tisuće soba i apartmana te 19,4 tisuća stalnih ležajeva u hotelima. U razdoblju od 2001. do 2008. godine smještajni kapacitet povećan je 5% uz rast noćenja od 8%. Hotelska ponuda Županije činila je u 2008. godini 18,6% ukupnog broja stalnih hotelskih ležaja u Hrvatskoj kojima je ostvareno 20,2% ukupnog broja noćenja.

Prosječna veličina hotela u 2008. godini bila je 100 soba/apartmana što je za 28 soba manje nego u 2001. godini.

Županijski kapacitet kampova i sličnih objekata u 2008. godini bio je 40 tisuća stalnih ležajeva, 10% više nego u 2001. godini. Povećanje prihvatnog kapaciteta bilo je u istom razdoblju popraćeno i smanjenjem ostvarenih noćenja za 2%.

Smanjenje tržišnog udjela i u kapacitetima i u ostvarenim noćenjima Županije u razdoblju od 2001. do 2008. godine obilježava i hotelsku i kamping ponudu. Udio smještajnog kapaciteta hotela tako je smanjen je s 19,6% u 2001. na 18,6% u 2008. godini uz smanjenje udjela u noćenjima s 22,3% na 20,2%. Kampovi su istodobno uz smanjenje udjela u prihvatnom kapacitetu za tek 0,1 postotni bod, smanjili udio u noćenjima za 3,3 postotna boda (sa 23,7% u 2001. na 20,4% u 2008. godini).

Promet ugostiteljstva

Osim fizičkim obilježjima prometa i kapaciteta, važnost i veličinu turističkih aktivnosti moguće mjeriti monetarnim kategorijama. Jedan od raspoloživih statističkih pokazatelja vrijednosti prometa na razini županija je promet od pružanja usluga ugostiteljstva s porezom na dodanu vrijednost, a utvrđen je na temelju podataka koji pružaju sve pravne osobe, tj. poduzeća/trgovačka društva i dijelovi poduzeća/trgovačkih društava koji obavljaju ugostiteljsku djelatnost, dok su podaci za obrtnike (prema pretežitoj djelatnosti svrstane u područje H Hoteli i restorani) dobiveni metodom slučajnog uzorka¹.

¹ Prema Priopćenje: Ugostiteljstvo po županijama, Državni zavod za statistiku, Broj 4.3.2/4.

Tablica 1.2.7.

HRVATSKA I PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA: PROMET UGOSTITELJSKI USLUGA S POREZOM
 NA DODANU VRIJEDNOST OD 2006. DO 2008. GODINE, U 000 KN

	Hrvatska	Primorsko goranska županija	Udio Županije u %
2008 ukupno	16.707.776	2.620.319	15,7
pravne osobe	11.673.922	2.007.734	17,2
fizičke osobe	5.033.854	612.585	12,2
2007 ukupno	15.816.950	2.459.988	15,6
pravne osobe	11.065.541	1.873.555	16,9
fizičke osobe	4.751.409	586.433	12,3
2006 ukupno	13.837.344	2.210.364	16,0
pravne osobe	9.856.773	1.720.579	17,5
fizičke osobe	3.980.571	489.785	12,3

Izvor: DZS, Priopćenje Ugostiteljstvo po županijama

U Primorsko-goranskoj županiji ostvaren je ukupan promet od prodaje usluga ugostiteljstva u iznosu od 2,6 milijardi kuna što predstavlja 15,7% ukupno ostvarenog prometa u Hrvatskoj u toj godini. U odnosu na 2006. godinu, županijski promet povećan je 18,5% dok je na razini Hrvatske ostvareno povećanje od 20,7%.

Pravne osobe u 2008. godini ostvarivale su 76,6% ukupnog prometa od ugostiteljstva (na razini Hrvatske 69,9%), a fizičke (obrt) osobe 23,4%.

Gospodarski subjekti Primorsko-goranske županije čija je pretežita djelatnost područje H Hoteli i restorani u 2006. godini ostvarili su bruto dodanu vrijednost u iznosu od 1,2 milijarde kuna što predstavlja 15,5% bruto dodane vrijednosti ostvarene u području H Hoteli i restorani na području Hrvatske te 7,2% bruto dodane vrijednosti ostvarene u Županiji u toj godini (Županija ostvaruje 8,2% bruto dodane vrijednosti ostvarene u 2006. godini u Hrvatskoj).¹

Obilježja posjetitelja²

Tipični posjetitelj Kvarnera danas je osoba srednjih godina, sa srednjoškolskim ili strukovnim obrazovanjem, srednje platežne moći, dobar je poznavatelj područja iz višestrukih prijašnjih boravaka, dolazi iz susjednih zemalja automobilom kako bi s obitelji proveo opuštajući i, iako sve aktivniji, ipak pretežito pasivni ljetni odmor.

Primarni motivi dolaska na Kvarner donekle se razlikuju od prosječnih motiva dolaska u Hrvatsku. Na Kvarner se dolazi, ponajprije, zbog 'pasivnog odmora i opuštanja' (62%) i 'zabave' (60%), a potom po važnosti slijede motivi vezani uz 'nova iskustva i doživljaje' (28%), 'upoznavanje prirodnih ljepota' (20%) i 'gastronomiju' (18%). Iako su primarni motivi dolaska u Hrvatsku jednaki onima dolasku na Kvarner, njihov se intenzitet nešto razlikuje. Na razini Hrvatske zabavu kao motiv dolaska ističe 43% turista (17 postotnih bodova manje nego na području Kvarnera), 'pasivni odmor i opuštanje' jednako je važan, 'upoznavanje prirodnih ljepota' motiv je dolaska za 26% turista (6 postotnih bodova više nego na Kvarneru), 'nova iskustva i doživljaji' motiv su dolaska za 25%, a gastronomija za 20% gostiju.

Najvažnije aktivnosti tijekom boravka na Kvarneru, odnosno one kojima se bavi većina gostiju su 'plivanje i kupanje' (98%, jednako i na razini Hrvatske), 'odlazak u restorane' (81%, na razini Hrvatske 84%) i 'samostalan odlazak na izlete' (72%, na razini Hrvatske 75%). Sportske aktivnosti (ronjenje, biciklizam, tenis, jedrenje) i neke druge kulturne aktivnosti (posjet muzejima, koncertima, kazalištu) privlače manje udjele posjetitelja (između 15% i 40%).

¹ Prema Priopćenje: Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku, prostorne jedinice za statistiku 2. razine i županije u 2005. i 2006.; Državni zavod za statistiku; broj 12.1.2.; veljača 2009.

² Prikaz profila posjetitelja temelji se na rezultatima istraživanja TOMAS ljeta 2007., 'Posebni izvještaj: Obilježja turističke potražnje u Primorsko-goranskoj županiji', Institut za turizam, Zagreb, ožujak 2008

Prosječna dnevna potrošnja po osobi turista koji su tijekom ljetnih mjeseci boravili u komercijalnim smještajnim kapacitetima na Kvarneru iznosi 46,3 eura, a na razini Hrvatske 55,5 eura. Najveći udio u troškovima predstavljaju usluge smještaja i hrane (30,3 eura na Kvarneru i 38 eura u Hrvatskoj), trgovinu (9,6 eura na Kvarneru i 9,5 eura u Hrvatskoj) te za sport i rekreaciju (Kvarner 2,5 eura, Hrvatska 2,9 eura); izlete (Kvarner 1,9 eura, Hrvatska 3,0 eura); kulturu (Kvarner 0,7 eura, Hrvatska 1,1 euro).

Potrošnja bitno varira ovisno o tipu smještaja. Hotelski gosti Kvarnera prosječno su po osobi u 2007. godini trošili 70,3 eura, na u Hrvatskoj eura EUR-a, u privatnom smještaju na Kvarneru 45,4 eura i Hrvatskoj 48,7 eura te u kampovima na Kvarneru 31,2 eura, a u Hrvatskoj 38,1 euro.

1.3. Turističke mikroregije Primorsko-goranske županije: Potražnja i kapaciteti

Za potrebe analize kretanja potražnje i kapaciteta na u ovom poglavlju, područje Primorsko-goranske županije podijeljeno je u 8 turističkih mikroregija i to: Rijeka i riječki prsten; Gorski kotar; Crikvenica i Novi Vinodolski; Opatijska rivijera; Otok Krk; Cres, Lošinj te Otok Rab.

Tablica 1.3.1.

MIKROREGIJE PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE: UKUPNO OSTVARENA NOĆENJA, NOĆENJA U KOLEKTIVNIM KAPACITETIMA I PRIVATNOM SMJEŠTAJU, U 2001, I RAZDOBLJU OD 2006. DO 2008. GODINE, STURKTURA (U %) I STOPE PROMJENE (U %)

	2001	2006	2007	2008	2008; struktura u %	2008/2001; stope promjena
Ukupno ostvarena noćenja						
Rijeka i riječki prsten	359.219	440.834	437.518	413.261	3,7	15,0
Gorski kotar	44.045	74.210	66.824	78.401	0,7	78,0
Crikveničko-vinodolska rivijera	1.677.178	1.677.981	1.652.111	1.696.422	15,1	1,1
Opatijska rivijera	1.324.569	1.495.028	1.527.330	1.538.720	13,7	16,2
Otok Krk	2.939.679	3.055.904	3.324.013	3.416.611	30,3	16,2
Cres	614.518	679.860	700.522	717.027	6,4	16,7
Lošinj	1.664.896	1.717.615	1.711.045	1.689.383	15,0	1,5
Otok Rab	1.527.802	1.600.322	1.695.381	1.713.834	15,2	12,2
Noćenja u kolektivnim smještajnim kapacitetima						
Rijeka i riječki prsten	344.054	423.558	417.081	391.894	5,2	13,9
Gorski kotar	28.393	57.088	50.179	63.445	0,8	123,5
Crikveničko-vinodolska rivijera	1.207.159	1.066.335	996.496	926.853	12,3	-23,2
Opatijska rivijera	1.195.702	1.300.341	1.325.333	1.327.648	17,6	11,0
Otok Krk	2.001.845	1.913.275	2.046.401	2.090.083	27,7	4,4
Cres	443.607	494.855	509.451	530.640	7,0	19,6
Lošinj	1.341.283	1.385.519	1.366.427	1.339.547	17,8	-0,1
Otok Rab	968.241	828.273	865.245	867.669	11,5	-10,4
Noćenja u privatnom smještaju						
Rijeka i riječki prsten	15.165	17.276	20.437	21.367	0,6	40,9
Gorski kotar	15.652	17.122	16.645	14.956	0,4	-4,4
Crikveničko-vinodolska rivijera	470.019	611.646	655.615	769.569	20,7	63,7
Opatijska rivijera	128.867	194.687	201.997	211.072	5,7	63,8
Otok Krk	937.834	1.142.629	1.277.612	1.326.528	35,6	41,4
Cres	170.911	185.005	191.071	186.387	5,0	9,1
Lošinj	323.613	332.096	344.618	349.836	9,4	8,1
Otok Rab	559.561	772.049	830.136	846.165	22,7	51,2

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

U 2008. godini najveće turističko receptivno područje Županije bilo je područje Krka na kojem je ostvareno 30% noćenja, a po važnosti slijede Crikveničko-vinodolska rivijera te Lošinj s

udjelima od 15%. Područje Krka najveće je središte turističke aktivnosti Županije i prema kriteriju ostvarenog broja noćenja u kolektivnim smještajnim kapacitetima i privatnom smještaju.

Na području Krka u 2008. godini ostvareno je 28% ukupnog broja noćenja u kolektivnim smještajnim kapacitetima Županije, a slijede Lošinj i Opatijska rivijera s udjelima od 18% te potom područje Crikvenice i Novog Vinodolskog (12%), otoka Raba (11%). Na području Rijeke i riječkog prstena u kolektivnim smještajnim kapacitetima ostvareno je 5% županijskih noćenja, a u Gorskom kotaru 1%.

U privatnom smještaju lider je Krk, a slijede otok Rab s udjelom od 23% te područje Crikveničko-vinodolske rivijere s udjelom od 21%. Na području Lošinja i Cresa u privatnom se smještaju u 2008. godini ostvarivalo 9% odnosno 5%, na području Opatijske rivijere 6%, dok se na području Rijeke i riječkog prstena te Gorskog kotara zajedno ostvaruje tek 1% noćenja.

Osim Gorskog kotara koji je u razdoblju od 2001. do 2008. godine zabilježio najintenzivniji turistički rast mjereno povećanjem broja ukupnih noćenja, iznadprosječan rast ostvaruje se i na području Cresa, otoka Krka, Opatijske rivijere, Rijeke i riječkog prstena te otoka Raba. Pri tome je rast potražnje na Krku generiran ponajprije rastom noćenja u privatnom smještaju (povećanje za 41%, dok je broj noćenja u kolektivnim smještajnim objektima povećan 4%), a na Cresu i Opatijskoj rivijeri ponajprije rastom potražnje za kolektivnim oblicima smještaja.

Tablica 1.3.2.

MIKROREGIJE PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE: UKUPNO OSTVARENA NOĆENJA U HOTELIMA I KAMPOVIMA, U 2001. I RAZDOBLJU OD 2006. DO 2008. GODINE, STURKTURA (U %) I STOPE PROMJENE (U %)

	2001	2006	2007	2008	2008; struktura u %	2008/2001; stope promjena
Noćenja u hotelima						
Rijeka i riječki prsten	96.741	81.527	88.865	84.639	2,8	-12,5
Gorski kotar	6.135	17.751	15.806	19.366	0,6	215,7
Crikveničko-vinodolska rivijera	420.886	409.071	420.523	433.286	14,2	2,9
Opatijska rivijera	967.650	1.106.104	1.140.373	1.146.900	37,6	18,5
Otok Krk	691.123	711.094	769.562	777.393	25,5	12,5
Cres	54.253	43.760	50.401	54.997	1,8	1,4
Lošinj	353.360	370.155	317.285	300.965	9,9	-14,8
Otok Rab	243.535	229.603	236.554	234.594	7,7	-3,7
Noćenja u kampovima						
Rijeka i riječki prsten	31.197	44.332	44.001	42.172	1,5	35,2
Gorski kotar	0	0	0	0	0,0	-
Crikveničko-vinodolska rivijera	203.858	136.923	126.840	117.773	4,3	-42,2
Opatijska rivijera	118.354	108.764	102.535	96.715	3,6	-18,3
Otok Krk	1.014.356	996.038	1.030.830	1.046.466	38,5	3,2
Cres	307.080	388.618	389.335	400.950	14,7	30,6
Lošinj	620.579	601.762	614.510	635.476	23,3	2,4
Otok Rab	483.966	366.232	370.683	382.032	14,0	-21,1

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Hoteli i kampovi među najvažnijim su oblicima smještaja u skupini objekata u kojima se pružaju usluge kolektivnog smještaja.

Opatijska rivijera tako je lider kada je riječ o noćenjima ostvarenim u hotelima, a područje Krka kada je riječ o potražnji za kampovima.

Na području Opatijske rivijere ostvareno je 38% svih hotelskih noćenja Županije uz i najintenzivniji rast potražnje u razdoblju od 2001. do 2008. godine (izuzimajući područje Gorskog kotara na kojem je broj ostvarenih noćenja utrostručen). Osim na području Opatijske

rivijere, veći hotelski promet realizira se na otoku Krku (25% županijskih hotelskih noćenja), Crikveničko-vinodolskoj rivijeri (14%) te Lošinju (10%).

Otok Krk te otoci Cres i Lošinj privlače zajedno 77% ukupnog broja noćenja koja se ostvare u kampovima na području Županije. Uz ukupan pad broja noćenja u kampovima i sličnim kapacitetima u razdoblju od 2001. do 2008. godine za 2%, na području Rijeke i riječnog prstena zabilježen je rast potražnje za 35%, na području Cresa za 31%, na Krku za 3% i Lošinju za 2%, dok je u ostalim većim kamperskim destinacijama potražnja smanjena.

Opatijska rivijera 'naj-hotelskije' je (mjereno brojem hotelskih noćenja u noćenjima u ukupnim kapacitetima), a Cres 'naj-kamperskije' (mjereno brojem kamperskih noćenja u noćenjima u ukupnim kapacitetima) područje Županije,

Područje Rijeke i riječkog prstena u razdoblju od 2001. do 2008. godine zabilježilo je rast potražnje za kolektivnim kapacitetima za 14% te 41% za privatnim smještajem. Najvažniji gradovi/općine mikroregije su Rijeka i Kraljevica u kojima je ostvareno 91% ukupnih noćenja u kolektivnim kapacitetima. U 2008. godini na području rijeke ostvareno je 82% svih županijskih hotelskih noćenja, a u Kraljevici 78% noćenja u kampovima.

Tablica 1.3.3.

RIJEKA I RIJEČKI PRSTEN: OSTVARENA NOĆENJA U KOLEKTIVNIM KAPACITETIMA I PRIVATNOM SMJEŠTAJU U GRADOVIMA I OPĆINAMA PODRUČJA U 2001. I 2008. GODINI; STURKTURA (U %)

	Kolektivni kapaciteti								Privatni smještaj	
	Ukupno		Hoteli		Kampovi		Ost.kolek.smještaj		2001	2008
	2001	2008	2001	2008	2001	2008	2001	2008		
broj noćenja										
Ukupno	344.054	392.804	96.741	84.639	31.197	42.172	216.116	265.993	15.165	21.367
Bakar	10.470	7.682	10.470	7.682			0	0	0	70
Kastav	0	2.066					0	2.066	0	2.464
Kraljevica	102.578	105.431	7.754	7.888	19.952	33.074	74.872	64.469	5.806	5.663
Rijeka	210.202	251.574	58.662	69.069	10.858	7.652	140.682	174.853	97	8.198
Čavle	562	1.823					562	1.823	0	1.223
Jelenje		910					0	910	0	910
Kostrena	20.242	21.964	19.855	0	387	1.446	0	20.518	654	2.839
Viškovo	0	1.354					0	1.354	8.608	0
struktura u % ; ukupno= 100										
Ukupno	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bakar	3	2	11	9	0	0	0	0	0	0
Kastav	0	1	0	0	0	0	0	1	0	12
Kraljevica	30	27	8	9	64	78	35	24	38	27
Rijeka	61	64	61	82	35	18	65	66	1	38
Čavle	0	0	0	0	0	0	0	1	0	6
Jelenje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Kostrena	6	6	21	0	1	3	0	8	4	13
Viškovo	0	0	0	0	0	0	0	1	57	0

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Smještajni kapacitet Rijeke i riječkog prstena u kolovozu 2008. godine bio je 2081 soba i apartman te 5327 stalnih postelja, od toga je na području Rijeke, kao najvažnijem turističkom odredištu mikroregije, komercijalni smještaj bio organiziran u 1122 sobe s 3203 stalna ležaja.

U 2008. godini samo su dvije općine Gorskog kotara ostvarivale noćenja u hotelskim kapacitetima: Delnice i Mrkopalj s približno podjednakim udjelom. Fužine i Delnice ostvaruju zajedno 62% noćenja u privatnom smještaju. Tijekom kolovoza 2008. godine na području Gorskog kotara komercijalni turistički smještaj bio je organiziran u 502 sobe ili apartmana sa 1426 stalnih postelja.

Delnice su u razdoblju od 2001. do 2008. godine povećale broj noćenja u komercijalnim kapacitetima za gotovo 4 puta, a dva i pol puta u privatnom smještaju. Tako intenzivan rast potražnje rezultirao je i činjenicom da su Delnice u analiziranom razdoblju po veličini turističkog prometa pretekle Ravnu goru i Mrkopalj.

Na području Gorskog kotara u 2008. godini ostvareno je 78 tisuća noćenja od čega 63 tisuće u kolektivnim kapacitetima te 15 tisuća u privatnom smještaju. Najvažnije turističko odredište mikroregije su Delnice s udjelom od 30% ukupnih noćenja u kolektivnim kapacitetima te 28% u privatnom smještaju.

Tablica 1.3.4.

GORSKI KOTAR: OSTVARENA NOĆENJA U KOLEKTIVNIM KAPACITETIMA I PRIVATNOM SMJEŠTAJU U GRADOVIMA I OPĆINAMA PODRUČJA U 2001. I 2008. GODINI; STURKTURA (U %)

	Kolektivni kapaciteti								Privatni smještaj	
	Ukupno		Hoteli		Kampovi		Ost.kolek.smještaj		2001	2008
	2001	2008	2001	2008	2001	2008	2001	2008		
broj noćenja										
Ukupno	28.393	63.445	6.135	19.366	0	0	22.258	44.079	15.652	14.956
Delnice	5.052	19.003	0	9.564			5.052	9.439	1.698	4.240
Čabar	364	3.056					364	3.056	35	681
Vrbovsko	1.095	3.252					1.095	3.252	84	43
Brod Moravice							0	0	0	290
Fužine	2.646	13.685					2.646	13.685	7.075	4.877
Lokve							0	0	1.821	2.908
Mrkopalj	8.488	10.499	6.135	9.802			2.353	697	4.447	1.329
Ravna Gora	10.346	12.620					10.346	12.620	358	0
Skrad	402	1.330					402	1.330	134	588
struktura u % ; ukupno= 100										
Ukupno	100	100	100	100	-	-	100	100	100	100
Delnice	18	30	0	49	-	-	23	21	11	28
Čabar	1	5	0	0	-	-	2	7	0	5
Vrbovsko	4	5	0	0	-	-	5	7	1	0
Brod Moravice	0	0	0	0	-	-	0	0	0	2
Fužine	9	22	0	0	-	-	12	31	45	33
Lokve	0	0	0	0	-	-	0	0	12	19
Mrkopalj	30	17	100	51	-	-	11	2	28	9
Ravna Gora	36	20	0	0	-	-	46	29	2	0
Skrad	1	2	0	0	-	-	2	3	1	4

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Područje Crikvenice i Novog Vinodolskog u 2008. godini ostvarilo je 1,7 milijuna noćenja što je za 1% više nego u 2001. godini. Unatoč gotovo stacionarnoj razini ukupne potražnje, struktura potražnje prema vrstama kapaciteta doživjela je bitne promjene. Ostvareni broj noćenja u kolektivnim kapacitetima u tom je razdoblju smanjen 23% (prije svega zbog bitnog smanjenja potražnje u Novom Vinodolskom, iako je potražnja smanjena i u Crikvenici), dok je istodobno promet u privatnom smještaju povećan 64%.

Tablica 1.3.5.

PODRUČJE CRIKVENICE I NOVOG VINODOLSKOG: OSTVARENA NOĆENJA U KOLEKTIVNIM KAPACITETIMA I PRIVATNOM SMJEŠTAJU U GRADOVIMA I OPĆINAMA PODRUČJA U 2001. I 2008. GODINI; STURKTURA (U %)

	Kolektivni kapaciteti							Privatni smještaj		
	Ukupno		Hoteli		Kampovi		Ost.kolek.smještaj		2001	2008
	2001	2008	2001	2008	2001	2008	2001	2008		
broj noćenja										
Ukupno	1.207.159	926.853	420.886	433.286	203.858	117.773	582.415	375.794	470.019	769.569
Crikvenica	885.550	762.125	331.969	367.998	113.774	86.158	439.807	307.969	336.050	534.640
Novi Vinodolsk	320.850	163.588	88.917	65.288	90.084	31.615	141.849	66.685	131.776	227.604
Vinodolska	759	1.140					759	1.140	2.193	7.325
struktura u % ; ukupno= 100										
Ukupno	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Crikvenica	73	82	79	85	56	73	76	82	71	69
Novi Vinodolsk	27	18	21	15	44	27	24	18	28	30
Vinodolska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Ostvarena noćenja u hotelima u Crikvenici u razdoblju od 2001. do 2008. godine povećana su 10%, ali je potražnja za kampovima smanjena 24% te ostalim kolektivnim smještajem za 30%.

Novi Vinodolski je, uslijed značajnog procesa restrukturiranja ponude, zabilježio smanjenje broja noćenja u komplementarnim kapacitetima za 49%, pri čemu su noćenja u hotelima smanjena 27%, noćenja u kampovima za 65% te noćenja u ostalim smještajnim kapacitetima za 53%.

Područje Crikvenice u kolovozu 2008. godine raspolagalo je s komercijalnim smještajnim kapacitetom od 9,1 tisuća soba i apartmana te 23,4 tisuće stalnih postelja, dok je u Novom Vinodolskom smještaj bio organiziran u 2,7 tisuće soba i apartmana s 9,2 tisuće stalnih postelja.

Tablica 1.3.6.

OPATIJSKA RIVIJERA: OSTVARENA NOĆENJA U KOLEKTIVNIM KAPACITETIMA I PRIVATNOM SMJEŠTAJU U GRADOVIMA I OPĆINAMA PODRUČJA U 2001. I 2008. GODINI; STURKTURA (U %)

	Kolektivni kapaciteti							Privatni smještaj		
	Ukupno		Hoteli		Kampovi		Ost.kolek.smještaj		2001	2008
	2001	2008	2001	2008	2001	2008	2001	2008		
broj noćenja										
Ukupno	1.195.702	1.327.648	967.650	1.146.900	118.354	96.715	109.698	84.033	128.867	211.072
Opatija	869.898	1.018.146	775.425	935.523	21.431	20.031	73.042	62.592	47.124	76.207
Lovran	215.186	212.644	110.857	140.329	67.864	58.591	36.465	13.724	23.521	40.237
Matulji	0	3.686					0	3.686	7.301	18.190
Mošćenička Draga	110.618	93.172	81.368	71.048	29.059	18.093	191	4.031	50.921	76.438
struktura u % ; ukupno= 100										
Ukupno	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Opatija	73	77	80	82	18	21	67	74	37	36
Lovran	18	16	11	12	57	61	33	16	18	19
Matulji	0	0	0	0	0	0	0	4	6	9
Mošćenička Draga	9	7	8	6	25	19	0	5	40	36

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Četiri grada/općine na području Opatijske rivijere ostvarila su u 2008. godini ukupno 1,5 milijuna noćenja od čega u kolektivnim kapacitetima 1,3 milijuna te 0,2 milijuna u privatnom smještaju. Hoteli su najvažniji oblik smještaja na ovom području. U 2008. godini u hotelima je

ostvareno 75% svih noćenja, pri čemu glavina otpada na Opatiju (936 tisuća) te potom Lovran (140 tisuća) i Mošćeničku Dragu (71 tisuću)

U razdoblju do 2001. do 2008. godine ostvaren je rast noćenja u komercijalnim kapacitetima za 11%, dok su hotelska noćenja porasla 19%.

Na području Opatijske rivijere u kolovozu 2008. godine komercijalni smještaj bio je organiziran u 7847 sobe ili apartmana s 21 tisućom stalnih ležaja od čega je na području Opatije bilo 63% stalnih postelja, Lovranu 22%, Mošćeničkoj Dragi 13% te Matuljima 2%.

Područje otoka Krka najveća je turistička mikroregija Primorsko-goranske županije s 3,4 milijuna ukupno ostvarenih noćenja, od čega 2,1 milijun u kolektivnim oblicima smještaja te 1,3 milijuna u privatnom smještaju u 2008. godini.

Najveći dio turističke aktivnosti odvija se u četiri grada/općine mikroregije. Baška je najveće odredište s ukupno 820 tisuća noćenja, a slijedi Krk s 783 tisuća te potom Punat s 612 tisuća i Omišalj s 586 tisuća noćenja. Najveći dio hotelske potražnje (23% ukupnih noćenja) realizira se na području Omišlja te potom Baške i Krka, dok se najvažnije kampersko odredište Krk, a potom Punat i Baška.

Baška i zatim Krk te Malinska-Dubašnica najvažnija su odredišta za turiste koji koriste smještaj u kućanstvima.

U razdoblju od 2001. do 2008. godine ukupan broj ostvarenih noćenja na području otoka Krka povećan je 16%, od čega je broj noćenja u kolektivnim kapacitetima povećan 4,4%, a u privatnom smještaju za 41%.

Tablica 1.3.7.

OTOK KRK: OSTVARENA NOĆENJA U KOLEKTIVNIM KAPACITETIMA I PRIVATNOM SMJEŠTAJU U GRADOVIMA I OPĆINAMA PODRUČJA U 2001. I 2008. GODINI; STURKTURA (U %)

	Kolektivni kapaciteti								Privatni smještaj	
	Ukupno		Hoteli		Kampovi		Ost.kolek.smještaj		2001	2008
	2001	2008	2001	2008	2001	2008	2001	2008		
broj noćenja										
Ukupno	2.001.845	2.090.083	691.123	777.393	1.014.356	1.046.466	296.366	266.224	937.834	1.326.528
Krk	404.164	481.447	140.719	158.249	262.403	320.002	1.042	3.196	192.978	301.073
Baška	476.321	514.009	127.410	192.051	284.259	256.756	64.652	65.202	243.923	305.572
Dobrinj	32.643	47.590			32.643	45.365	0	2.225	110.276	127.442
Malinska-Dubašnica	196.636	113.734	118.978	89.700	1.710	0	75.948	24.034	207.979	299.313
Omišalj	445.841	454.360	230.822	229.219	144.896	150.317	70.123	74.824	57.171	131.521
Punat	444.675	477.316	71.629	107.350	288.445	274.026	84.601	95.940	118.464	135.129
Vrbnik	1.565	1.627	1.565	824			0	803	7.043	26.478
struktura u % ; ukupno= 100										
Ukupno	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Krk	20	23	20	20	26	31	0	1	21	23
Baška	24	25	18	25	28	25	22	24	26	23
Dobrinj	2	2	0	0	3	4	0	1	12	10
Malinska-Dubašnica	10	5	17	12	0	0	26	9	22	23
Omišalj	22	22	33	29	14	14	24	28	6	10
Punat	22	23	10	14	28	26	29	36	13	10
Vrbnik	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Otok Krk usluge komercijalnog smještaja u kolovozu 2008. godine pružao je u 18,2 tisuće soba i apartmana s ukupno 52,5 tisuća stalnih postelja, od čega se 23% nalazi na području Krka, 21% Puntu, 18% u Baškoj, 16,7% Omišlju, 14,3% Malinskoj-Dubašnici. Vrbnik i Dobrinj raspoložu zajedno s 6,6% stalnih ležajeva Otoka.

Tablica 1.3.8.

CRES: OSTVARENA NOĆENJA U KOLEKTIVNIM KAPACITETIMA I PRIVATNOM SMJEŠTAJU U GRADOVIMA I OPĆINAMA PODRUČJA U 2001. I 2008. GODINI;

	Kolektivni kapaciteti								Privatni smještaj	
	Ukupno		Hoteli		Kampovi		Ost.kolek.smještaj		2001	2008
	2001	2008	2001	2008	2001	2008	2001	2008		
Cres	443.607	530.640	54.253	54.997	307.080	400.950	82.274	74.693	170.911	186.387

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Cres (područje grada Cresa) je u 2008. godini ostvario 717 tisuća noćenja uz porast potražnje za 17% u odnosu na 2001. godinu, a raspolagao je s gotovo 3 tisuće soba/apartmana za smještaj turista s 10.3 tisuće stalnih postelja. Na području Cresa 76% ukupne potražnje za kolektivnim kapacitetima realizira se u kampovima, 10% u hotelima, a 14% u ostalim oblicima kolektivnog smještaja.

Tablica 1.3.9.

LOŠINJ: OSTVARENA NOĆENJA U KOLEKTIVNIM KAPACITETIMA I PRIVATNOM SMJEŠTAJU U GRADOVIMA I OPĆINAMA PODRUČJA U 2001. I 2008. GODINI;

	Kolektivni kapaciteti								Privatni smještaj	
	Ukupno		Hoteli		Kampovi		Ost.kolek.smještaj		2001	2008
	2001	2008	2001	2008	2001	2008	2001	2008		
Lošinj	1.341.283	1.339.547	353.360	300.965	620.579	635.476	367.344	403.106	323.613	349.836

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Lošinj (područje grada Mali Lošinj) je u 2008. godini ostvario 1,7 milijuna noćenja uz rast potražnje u odnosu na 2001. godinu za 1%, a raspolagao je s 8 tisuća soba i apartmana s 24,2 tisuće stalnih postelja. Na području Lošinja u kampovima ostvaruje 37% ukupne potražnje, 18% u hotelima, 21% u privatnom smještaju te 24% u ostalim oblicima kolektivnog smještaja.

Tablica 1.3.10.

OTOK RAB: OSTVARENA NOĆENJA U KOLEKTIVNIM KAPACITETIMA I PRIVATNOM SMJEŠTAJU U GRADOVIMA I OPĆINAMA PODRUČJA U 2001. I 2008. GODINI; STURKTURA (U %)

	Kolektivni kapaciteti								Privatni smještaj	
	Ukupno		Hoteli		Kampovi		Ost.kolek.smještaj		2001	2008
	2001	2008	2001	2008	2001	2008	2001	2008		
broj noćenja										
Ukupno	968.241	867.669	243.535	234.594	483.966	382.032	240.740	251.043	559.561	846.165
Rab	502.291	458.306	243.535	234.594	137.403	110.875	121.353	112.837	473.745	675.611
Lopar	465.950	409.363			346.563	271.157	119.387	138.206	85.816	170.554
struktura u % ; ukupno= 100										
Ukupno	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Rab	52	53	100	100	28	29	50	45	85	80
Lopar	48	47	0	0	72	71	50	55	15	20

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Od 1,7 milijuna noćenja koja su tijekom 2008. godine ostvarena na području otoka Raba, približno jedna dio otpada na noćenja ostvarena u kolektivnim kapacitetima i u privatnom smještaju. Pri tome se distribucija noćenja prema vrstama kapaciteta razlikuje u Rabu u odnosu na Lopar.

Grad Rab ostvaruje 53% noćenja u kolektivnim kapacitetima (100% noćenja u hotelima) i 80% noćenja u privatnom smještaju Otoka, dok je općina Lopar dominantno usmjerena na kampersku potražnju. Naime, Lopar ostvaruje u 2008. godini 71% ukupne otočke potražnje za kampom, 55% potražnje u ostalim kolektivnim kapacitetima te 20% potražnje u privatnom smještaju.

Potražnja za smještajem u kolektivnim kapacitetima na otoku je u razdoblju od 2001. do 2008. godine smanjena 10,4%, no, istodobno je potražnja za privatnim smještajem povećana 51,2% tako da otok Rab u analiziranom razdoblju bilježi povećanje broja noćenja za 12,2%.

Grad Rab raspolaže, prema podacima iz kolovoza 2008. godine, smještajnim kapacitetom od 11,2 tisuće soba/apartmana odnosno 26,7 tisuća stalnih postelja, dok općina Lopar na tržište izlazi s 2,7 tisuće soba/apartmana odnosno 7 tisuća stalnih postelja.

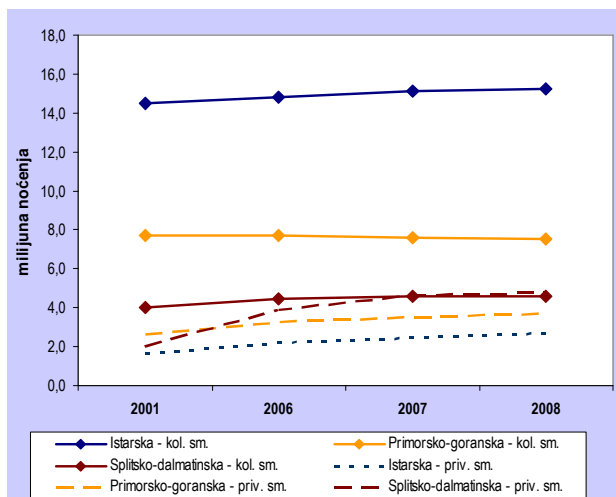
1.4. Konkurentna pozicija Primorsko-goranske županije

Analiza konkurentne pozicije Primorsko-goranske županije (Kvarner) izvodi se na najbližem najbliži konkurentskom krugu Županije koji čini Istarska županije (Istra) i Splitsko-dalmatinska županija (Dalmacija).

U 2008. godini analizirana turistička područja ostvarila su 38,6 milijuna noćenja, od čega 47% na području Istre, 29% Kvarnera te 24% Dalmacije. Pri tome je moguće ustvrditi da Primorsko-goranska županija u ovom krugu gubi tržišni udio budući da je u razdoblju od 2001. do 2008. godine potražnja na području Istre povećana 11%, na području Dalmacije 53%, a na području Kvarnera 9%.

Slika 1.4.1.

PRIMORSKO-GORANSKA, ISTARSKA I SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA:
 NOĆENJA OSTVARENA U KOLEKTIVNIM I PRIVATNIM SMJEŠTAJNIM
 KAPACITETOM U 2001. GODINI I RAZDOBLJU OD 2006. DO 2008. GODINE

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Na narušavanje tržišne pozicije upućuje i omjer udjela u noćenjima i ležajevima (kao pokazatelj korištenja kapaciteta) u kolektivnom smještaju koji je u Primorsko-goranskoj županiji u razdoblju od 2001. do 2008. godine smanjen 6,4 postotna boda. Pri tome valja upozoriti da je u 2008. godini Županija bilježila prosječan odnos između udjela u ostvarenim noćenjima i raspoloživog kapaciteta, a da su najbolji rezultati zabilježeni na području Dalmacije i najlošiji na području Istre.

Tablica 1.4.1.

PRIMORSKO-GORANSKA, ISTARSKA I SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA: UDIO U KOLEKTIVNIM LEŽAJEVIMA I NOĆENJIMA TE OMJER UDJELA U NOĆENJIMA I LEŽAJEVIMA U 2001. GODINI I RAZDOBLJU OD 2006. DO 2008. GODINE

		2001	2006	2007	2008
Udio u ukupnim ležajevima	Istarska	57,2	57,8	57,5	57,1
	Primorsko-goranska	27,4	27,0	27,1	27,4
	Splitsko-dalmatinska	15,4	15,2	15,4	15,5
Udio u ukupnim noćenjima	Istarska	55,3	54,7	55,4	55,8
	Primorsko-goranska	29,3	28,7	27,7	27,6
	Splitsko-dalmatinska	15,4	16,6	16,8	16,7
Omjer udjela u noćenjima i ležajevima (indeks)	Istarska	96,7	94,7	96,4	97,6
	Primorsko-goranska	106,8	106,0	102,3	100,4
	Splitsko-dalmatinska	100,1	109,6	109,5	107,9

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Hoteli na području Primorsko-goranske županije u 2008. godini su, i unatoč blagom narušavanju tržišne pozicije, bilježili najpovoljniji omjer između udjela u noćenjima i ležajevima ostvarujući po jednom raspoloživom ležaju 35 više noćenja od prosjeka. Najnižu efikasnost korištenja hotelskih kapaciteta u 2008. godini, ali i u cijelom razdoblju od 2001. do 2008. godine, ostvaruju hoteli s područja Dalmacije.

Istarski hoteli s 3 zvjezdice imaju najvišu razinu korištenja raspoloživih kapaciteta ostvarujući pri tome i rast u udjela u raspoloživim kapacitetima i ostvarenom fizičkom prometu. Primorsko-goranski hoteli, iako također ostvaruju iznadprosječno uspješno poslovanje, ipak bilježe blago narušavanje tržišne pozicije.

Tablica 1.4.2.

PRIMORSKO-GORANSKA, ISTARSKA I SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA: UDIO U HOTELSKIM LEŽAJEVIMA I NOĆENJIMA TE OMJER UDJELA U NOĆENJIMA I LEŽAJEVIMA U 2001. GODINI I RAZDOBLJU OD 2006. DO 2008. GODINE

		2001	2006	2007	2008
Udio u ukupnim ležajevima	Istarska	47,3	41,6	41,3	42,9
	Primorsko-goranska	30,4	32,6	31,8	31,6
	Splitsko-dalmatinska	22,3	25,9	26,9	25,5
Udio u ukupnim noćenjima	Istarska	47,2	43,4	43,5	44,4
	Primorsko-goranska	32,2	33,1	32,9	32,8
	Splitsko-dalmatinska	20,7	23,5	23,6	22,7
Omjer udjela u noćenjima i ležajevima (indeks)	Istarska	99,6	104,4	105,5	103,6
	Primorsko-goranska	105,8	101,7	103,4	103,8
	Splitsko-dalmatinska	92,8	90,9	87,6	89,2

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

Kada je riječ o hotelima s 4 zvjezdice, Istra u 2008. godini raspolaže s 48%-tnim udjelom u kapacitetu na kojima ostvaruje 49,5% udjela u noćenjima analiziranih hrvatskih turističkih poduzeća, dok dalmatinski hoteli raspolažu s udjelom od 30% u kapacitetu na kojem ostvaruju 25% udjela u noćenjima.

Primorsko-goranska županija ostvaruje najbolje rezultate u korištenju hotela s 4 zvjezdice, naime, po ležaju se na području Županije ostvaruje 17% više noćenja nego da je distribucija kapaciteta i noćenja ravnomjerna.

Tržišni lider u raspoloživom kapacitetu privatnog smještaja je Dalmacija s 41,7% ukupnog broja osnovnih ležaja na kojima ostvaruje 42,5% noćenja analiziranog kruga konkurentskih turističkih područja. Istra je, uz najmanji udio u noćenjima i kapacitetima, lider prema kriteriju efikasnosti korištenja raspoloživih kapaciteta, dok Primorsko-goranska županija bilježi najlošije rezultate uz smanjenje omjera udjela u noćenjima i ležajevima u razdoblju od 2001. do 2008. godine za 9 indeksnih bodova.

Tablica 1.4.3.

PRIMORSKO-GORANSKA, ISTARSKA I SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA: UDIO U LEŽAJEVIMA I NOĆENJIMA U PRIVATNOM SMJEŠTAJU TE OMJER UDJELA U NOĆENJIMA I LEŽAJEVIMA U 2001. GODINI I RAZDOBLJU OD 2006. DO 2008. GODINE

		2001	2006	2007	2008
Udio u ukupnim ležajevima	Istarska	19,0	24,7	25,2	23,0
	Primorsko-goranska	40,4	35,4	35,2	35,3
	Splitsko-dalmatinska	40,6	39,9	39,7	41,7
Udio u ukupnim noćenjima	Istarska	25,8	23,5	23,2	24,2
	Primorsko-goranska	41,7	35,1	33,2	33,3
	Splitsko-dalmatinska	32,5	41,4	43,6	42,5
Omjer udjela u noćenjima i ležajevima (indeks)	Istarska	135,6	95,4	92,3	105,5
	Primorsko-goranska	103,3	98,9	94,4	94,3
	Splitsko-dalmatinska	80,0	103,8	109,8	101,8

Izvor: BIST Institut za turizam, prema podacima DZS

1.5. SWOT analiza

SWOT¹ analiza omogućava jezgrovit uvid u strateške prednosti i strateške nedostatke turističkog proizvoda Primorsko-goranske županije, pri čemu analiza ima za cilj prepoznati ne samo razlikovna obilježja kompetencija (sposobnosti i resursa) već i prilike koje se ne koriste zbog nedostatka odgovarajućih resursa. Pregled trenutnih internih snaga i nedostataka te eksternih prilika i prijetnji razvoju turizma na području Županije izveden je na osnovi:

- ⇒ obilaska/poznavanja najvažnijih turističkih područja županije i upoznavanja njihove ponude i potražnje,
- ⇒ uvida u dominantne tržišne trendove i kretanja u domeni ukupne turističke potražnje i ponude,
- ⇒ poznavanja osnovnih obilježja razvoja turizma u usporedivim područjima bilo s aspekta konkurencije ili kao primjera najbolje prakse,
- ⇒ baze podataka i ekspertize Instituta za turizam, Zagreb.

U cilju što objektivnijeg sagledavanja potencijalno relevantnih činitelja i/ili ograničenja tržišne pozicije i daljnjeg turističkog razvoja Županije, SWOT analiza turizma provedena je u odnosu na nekoliko karakterističnih, međusobno uvjetovanih, područja utjecaja koji u širem smislu predstavljaju najvažnije faktora razvoja turizma. Riječ je o sljedećim tematskim cjelinama:

- ⇒ Organizacija i upravljanje turizmom i njegovim razvojem – sagledavaju se unutarnji i vanjski faktori koji određuju sposobnosti i raspoložive resurse vezane uz organizaciju i vođenje turizma, ovim se područjem sagledava i razina interesnog povezivanja izravnih i neizravnih aktera turizma u cilju uspostavljanja konkurentnog i bogatog turističkog 'lanca vrijednosti' te osiguranja stvaranja turističkog proizvoda utemeljenog na načelima 'ekonomike doživljaja';
- ⇒ Resursna osnova i turističke atrakcije – ocjena stanja i relevantnosti postojećih turističkih atrakcija i resursne osnove s aspekta postojeće turističke potražnje te ključnih tržišnih trendova;
- ⇒ Infrastruktura (opća, prometna, destinacijska) – ocjena stanja različitih elemenata infrastrukture nužne za odvijanje turističke aktivnosti;

¹ SWOT je kratica za 'Strengths', 'Weaknesses', 'Opportunities' i 'Threats' (snage i nedostaci te prilike i prijetnje), a predstavlja analitičku tehniku za ocjenu prilika i prijetnji koje proizlaze iz okruženja te internih jakih strana i nedostataka.

- ⇒ Razvijenost turističkog sektora – ocjena internih i eksternih faktora koji određuju ukupan stupanj i elemente turističke ponude;
- ⇒ Ljudski potencijali – ocjena znanja i vještina raspoloživog ljudskog kapitala izravno i neizravno uključenog u osmišljavanje, prezentiranje i pružanje turističkog proizvoda.

Rezultati provedene SWOT analize prikazani su detaljnije u sljedećim tabličnim prikazima:

	Snage	Nedostaci
Upravljanje i organizacija	<ul style="list-style-type: none"> • Gospodarski razvoj Županije utemeljen na različitim djelatnostima • Rad, postojanje i koordinacija suvremenih strateških dokumenata razvoja turizma (Glavni turistički plan, Strateški marketinški plan turizma, destinacijski planovi) • Koordinacija i radna tijela TZ Županije s TZ gradova i općina • Koordinacije TZ Županije s županijskim tijelima 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljno razvijena funkcija destinacijskog upravljanja turizmom • Nepostojanje destinacijskih menadžment organizacija • Nedostatak novih poduzetničkih projekata u turizmu i ugostiteljstvu • Kvaliteta podrške razvoju novih poduzetničkih projekata u turizmu i ugostiteljstvu • Nedovoljna međudestinacijska povezanost
Resursi i atrakcije	<ul style="list-style-type: none"> • Izuzetno bogatstvo resursa i atrakcija na primorskom i kontinentalnom dijelu Županije • Potencijal resursa i atrakcija koji podržavaju pružanje suvremenog turističkog proizvoda/doživljaja • Mjere i organizacija zaštite različite prirodne i kulturne baštine (primjerice eko parkovi i sl.) • U većem dijelu očuvan okoliš (more, zelene površine) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna uređenost plaža i šetnica uz plaže/obalu • Razina opremljenosti biciklističkih staza i staza za šetače • Neiskorištene mogućnosti za uređivanje i interpretaciju (međunarodno) relevantnih atrakcija
Infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> • Blizina važnijih emitivnih područja • Dobra cestovna povezanost s važnijim emitivnim područjima • Uređenje riječke zaobilaznice i planirani razvoj riječke luke • Priprema i provedba projekata odvodnje i zaštite mora 	<ul style="list-style-type: none"> • Potencijalni konflikti turizma i ostalih gospodarskih aktivnosti u nekim destinacijama • Organizacija uvjeta za pružanje usluga zrakoplovnog prijevoza većeg obujma • Među otočka povezanost • Destinacijska infrastruktura (promet u mirovanju i kretanju, kanalizacija) • Lokalna cestovna infrastruktura u pojedinim gradovima/općinama
Razvijenost turističkog sektora	<ul style="list-style-type: none"> • Druga najjača turistička regija Hrvatske (smještajni kapaciteti i noćenja) • Stupanj tržišne penetracije i vjernost gostiju • Podignuta razina kvalitete hotelskog smještaja • Kontinuirani pomaci u poboljšanju destinacijske uređenosti • Ponuda i raznolikost manifestacija • Novi/renovacijski hotelski projekti 	<ul style="list-style-type: none"> • Ispodprosječan rast potražnje (u odnosu na glavne konkurente) • Niža turistička potrošnja (u odnosu na glavne konkurente Istru i Dalmaciju) • Sezonski – pretežito ljetno – orijentiran glavni turistički proizvod • Nedovoljna diverzifikacija turističkog proizvoda i njegova prilagođenost potrebama pojedinih/posebnih tržišnih segmenata • Raspoloživost sadržaja (destinacijskih i

Ljudski potencijali	<p>podržavaju proizvodno pozicioniranje objekata (wellness i sl.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ulazak gospodarskih subjekata iz različitih djelatnosti u turističku ponudu i njihova dominantna orijentacija prema turističkoj potražnji (npr. zdravstvo, prijevoz, trgovina i sl.) 	<p>onih organiziranih u okviru hotelsko-turističkih poduzeća) koji omogućavaju edukativan, zabavan i dinamičan odmor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nepostojanje pojedinih važnijih sadržaja: destinacijski kongresni centri, golf, zabavni parkovi • Nedovoljno aktivan sektor receptive (receptivne agencije, destinacijske menadžment kompanije) te usluge servisiranja gostiju u destinaciji (izleti, ture) • Mogućnosti unapređenja organizacije različitih događanja (posebno događanja međunarodne prepoznatljivosti) • Mogućnost pružanja usluga i orijentacija turističkog i ugostiteljskog sektora prema posebnim tržišnim segmentima • Razina i ujednačenost ponude u privatnom smještaju • Nedovoljno valoriziran Gorski kotar
	<ul style="list-style-type: none"> • Pozitivan odnos stanovništva prema turizmu i važnosti turizma za uravnoteženi razvoj destinacija i standard života stanovnika • Tradicija rada u turizmu • Postojanje obrazovnih institucija specijaliziranih za turizam i hotelijerstvo 	<ul style="list-style-type: none"> • Iskustvo rada sa suvremenim marketinškim alatima • Proces stalnog unapređenja vještina i znanja zaposlenih • Proces stalnog unapređenja menadžerskih vještina i znanja • Potreba unapređenja primjene koncepta orijentacije prema kupcu i razumijevanja suvremenih trendova razvoja turističkog proizvoda na svim razinama pružanja usluga turistima i posjetiteljima

	Prilike	Prijetnje
Upravljanje i organizacija	<ul style="list-style-type: none"> • Rast interesa i važnosti za upravljanje turizmom u turističkim odredištima • Pozitivna iskustva (brojni primjeri dobre prakse) iz drugih područja Hrvatske i inozemstva • Raspoloživost EU fondova • Poticaji regionalnom razvoju 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljno brzo, efikasno uspostavljanje inter-sektorske (interdisciplinarnog) suradnje u upravljanju turističkim destinacijama • Institucionalna podrška investitorima za ulaganje u nove poduzetničke poduhvate u turizmu i hotelijerstvu/ugostiteljstvu • Gospodarska kriza u Hrvatskoj i okruženju i usmjeravanje pozornosti na (usko) vlastito operativno poslovanje
Resursi i atrakcije	<ul style="list-style-type: none"> • Poticaji razvoju kontinentalnog turizma • Poticaji razvoju destinacijske turističke ponude • Raspoloživost predpristupnih EU fondova (strukturni fondovi nakon ulaska u EU) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak tržišno utemeljenih i pripremljenih projekata za poduzimanje (međunarodno) prepoznatljivih projekata u obnovu/prezentaciju kulturne/prirodne baštine

<p>Infrastruktura</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Planirani objekti čija je realizacija započeta ili za koje su sredstva osigurana (Riječka luka, Riječka zaobilaznica) • Pokretanje niza projekata koji će podržati 'zelenu' orijentaciju Kvarnera (npr. zaštita Jadrana, odvodnja, energetska učinkovitost, recikliranje – mogućnosti za razvoj Kvarnera kao 'šampiona' održivosti) • Raspoloživost predpristupni EU fondovi (strukturni fondovi nakon ulaska u EU) 	<ul style="list-style-type: none"> • Gospodarska kriza i ograničenje raspoloživih sredstava za ulaganje u opću županijsku infrastrukturu • Smanjivanje kvalitete različitih općih usluga zbog neselektivne kontrole (racionalizacije) poslovanja (primjerice održavanje cesta/autocesta, zdravstvene usluge, policija i carina i brojne druge)
<p>Razvijenost turističkog sektora</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Potraga turista za ukupnim doživljajem i zatvorenim/bogatim lancem vrijednosti • Suvremeni turistički trendovi: rast segmentacije tržišta, rast posebnih interesa, usitnjavanje godišnjih odmora, demografske promjene, aktivni i angažirani gosti • Rast interesa za kulturnim i gradskim turizmom • Mogućnosti za uspostavljanje suvremenih integriranih resorta na novim lokacijama ili u procesu renoviranja/obnavljanja postojećih kapaciteta • Predvidiv ulazak u Europsku uniju i korištenje strukturnih fondova za razvoj turističke ponude 	<ul style="list-style-type: none"> • Jačanje konkurencije: nove destinacije, novi smještajni objekti, diverzifikacija ponude, orijentacija prema segmentima • Interes investitora za privatna ulaganja u nove projekte u hotelijerstvu i ugostiteljstvu; averzija prema ulaganjima u visoko rizične projekte s dugim povratom u krizi, ali i poslije nje (raspoloživost alternativnih projekata) • Potencijalno potrebna velika ulaganja u nove objekte (infrastruktura i sl.) u postojećim turističkim zonama koja ne osiguravaju očekivani/normalni povrat • Spor oporavak globalne turističke potražnje • Pripremljenost i prezentabilnost razvojnih potencijala Županije i institucionalna podrška investicijama u nove objekte • Ograničavanje/omogućavanje ulaganja u mješovite turističke objekte
<p>Ljudski potencijali</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostavljanje uvjeta za suvremeno obrazovanje menadžmenta u turizmu • Olakšan transfer znanja kroz akviziciju posebnih usluga i/ili specijalista 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak institucionalne podrške podizanju kvalitete ljudskih potencijala u turizmu i poduzetništvu (državna i županijska razina) • Odljev kadrova prema drugim (neturističkim) – prihodovno atraktivnijim – područjima i/ili djelatnostima

2. Analiza razvojnih potencijala turizma u PGŽ u odnosu na strateške dokumente

2.1. Turističke mikroregije / turistički klasteri

Prilikom analize prostornih planova (Prostornog plana Primorsko-goranske županije te prostornih planova uređenja općina i gradova), Glavnog plana razvoja turizma Primorsko-goranske županije i Regionalnog operativnog plana Primorsko-goranske županije naišlo se na neujednačeno korištenje pojmova koji se odnose na među odnos prostor – turizam.

Prilikom analize izrađenih i usvojenih dokumenata na županijskoj razini naišlo se različitu podjelu prostora Primorsko-goranske županije.

Prostorni plan Primorsko-goranske županije podijelio je prostor županije na 5 funkcionalnih cjelina:

Tablica 2.1.1.

PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA: PROSTORNE I ADMINISTRATIVNE CJELINE PREMA PPŽ-u

Funkcionalne cjeline		Administrativne cjeline
Mikroregije	Prostorne cjeline	Gradovi i općine
Gorski kotar	G1 Delnice	dio grada – Delnice, Bakar; dio općine – Lokve, Mrkopalj, Ravna Gora; općine – Fužine i Skrad;
	G2 Čabar	dio Grada Čabar;
	G3 Vrbovsko	Općina Brod Moravice i Grad Vrbovsko;
	G4 Risnjak	dio grada – Čabar, Bakar i Delnice; dio općine – Klana, Jelenje, Čavle i Lokve;
	G5 Bjelolasica	dio Grada Novi Vinodolski; dio općine – Ravna Gora, Mrkopalj i Vinodolska;
Priobalje	P1a Rijeka - centar	dio Grada Rijeka;
	P1b Rijeka - prsten	dio grada – Rijeka i Bakar; dio općine – Matulji, Jelenje, Čavle; gradovi – Kastav i Kraljevica; općine – Viškovo, Kostrena i Omišalj;
		P2 Opatija
	P3 Rupa	dio općine – Matulji i Klana;
	P4 Crikvenica-Novi Vinodolski	dio Grada Novi Vinodolski; dio Općine Vinodolske; Grad Crikvenica;
Otok Krk	O1 Krk	Grad Krk; općine – Malinska-Dubašnica, Punat, Baška, Vrbnik i Dobrinj;
Otoci Cres-Lošinj	O2 Cres	Grad Cres;
	O3 Lošinj	Grad Mali Lošinj;
Otok Rab	O4 Rab	Grad Rab;

Izvor: Prostorni plan Primorsko-goranske županije (PPŽ)

Glavnim planom razvoja turizma prostor Primorsko-goranske županije podijeljen je na 8 turističkih klastera:

Tablica 2.1.2.
 TURISTIČKI KLASTERI PREMA GLAVNOM PLANU RAZVOJA TURIZMA U PRIMORSKO-GORANSKOJ
 ŽUPANIJI

Br.	Turistički klaster	Grad / općina
1.	Rijeka i riječki prsten	gradovi Bakar, Kastav, Kraljevica, Rijeka i općine Čavle, Jelenje, Klana, Kostrena i Viškovo
2.	Gorski kotar	Gradovi Delnice, Čabar, Vrbovsko i općine Brod Moravice, Fužine, Lokve, Mrkopalj, Ravna Gora i Skrad
3.	Crikveničko-vinodolska rivijera	gradovi Crikvenica, Novi Vinodolski i općinu Vinodolska
4.	Opatijska rivijera	grad Opatiju i općine Lovran, Matulji, Mošćenička Draga
5.	Otok Krk	grad Krk i općine Baška, Dobrinj, Malinska-Dubašnica, Omišalj, Punat i Vrbnik
6.	Otok Cres	grad Cres
7.	Otok Lošinj	grad Mali Lošinj
8.	Otok Rab	grad Rab i općinu Lopar

Izvor: Glavni plan razvoja turizma u Primorsko-goranskoj županiji

Ovim projektom radi što preglednije analize „turističkih zona“ odnosno područja ugostiteljsko-turističke namjene, prostor Primorsko-goranske županije podijeljen je na 8 turističkih mikroregija / turističkih klastera.

Obzirom da Prostornim planom Primorsko-goranske županije za područje Gorskog kotara nisu određena područja ugostiteljsko-turističke namjene, u ovom projektu analizirana su samo područja ugostiteljsko-turističke namjene u 7 turističkih mikroregija.

Radi što jednostavnijeg sagledavanja prostora svaka mikroregija određena je administrativnim granicama općina odnosno gradova.

Tablica 2.1.3.
 PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA: TURISTIČKE MIKROREGIJE / TURISTIČKI KLASTERI

Br.	Mikroregija/turistički klaster	Grad/Općina
1.	Rijeka i riječki prsten	Bakar, Kastav, Kraljevica, Rijeka, Čavle, Jelenje, Klana, Kostrena, Viškovo
2.	Gorski kotar	Delnice, Čabar, Vrbovsko, Brod Moravice, Fužine, Lokve, Mrkopalj, Ravna Gora, Skrad
3.	Crikvenica i Novi Vinodolski	Crikvenica, Novi Vinodolski, Vinodolska
4.	Opatijska rivijera	Opatija, Lovran, Matulji, Mošćenička Draga
5.	Otok Krk	Krk, Baška, Dobrinj, Malinska Dubašnica, Omišalj, Punat, Vrbnik
6.	Cres-Lošinj	Cres, Mali Lošinj
7.	Otok Rab	Rab, Lopar

Izvor: Institut za turizam

2.2. Analiza pojmova vezanih uz turizam u regulativi te prostorno planskim dokumentima i dokumentima za razvoj turizma

2.2.1. Usporedba i korištenje pojmova iz prostorno planske regulative i regulative turističke/ugostiteljske djelatnosti

A) Zakon o prostornom uređenju i gradnji

Zakon o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“ br. 76/07 i 38/09) vezano za turizam koristi sljedeće pojmove:

- područje ugostiteljsko-turističke namjene,
- ugostiteljsko-turistička namjena,

- ugostiteljsko-turističko područje,
- turističke usluge,
- turističko naselje,
- hoteli,
- kampovi,
- luke nautičkog turizma.

Odredbom čl. 71. st.2. *Zakona o prostornom uređenju i gradnji* određen je Sadržaj prostornog plana županije te da se u njemu određuju **područja ugostiteljsko-turističke namjene** izvan naselja (položaj, vrsta, te najveći kapacitet i veličina) i smjernice za utvrđivanje izdvojenih građevinskih područja i to:

(T1) – za hotele – (T2) – za turističko naselje u kojem će hoteli imati 30% i vile 70% smještajnog kapaciteta i (T3) – autokamp i kamp,

Napomena: *Zakon o prostornom uređenju i gradnji* ne koristi pojmove *turistička djelatnost* i *turističko zemljište*. Npr. U navedenom Zakonu koriste se pojmovi poljoprivredna djelatnost i poljoprivedno zemljište.

B) Odabrana regulativa iz područja turizma

B.1. Pravilnik o razvrstavanju, kategorizaciji i posebnim standardima ugostiteljskih objekata iz skupine »hoteli« (»Narodne novine«, broj 88/07, 58/08 i 62/09)

Odredbom čl.4. st. 1. Pravilnika o razvrstavanju, kategorizaciji i posebnim standardima ugostiteljskih objekata iz skupine »hoteli« određeni su objekti iz skupine hoteli. Hoteli su razvrstani u sljedeće vrste:

1. Hotel baština (heritage),
2. Hotel,
3. Aparthotel,
4. Turističko naselje,
5. Turistički apartmani,
6. Pansion.

B.2. Pravilnik o razvrstavanju i kategorizaciji drugih vrsta ugostiteljskih objekata za smještaj iz skupine »kampovi i druge vrste ugostiteljskih objekata za smještaj« („Narodne novine“ br. 75/08 i 45/09)

Kamp i autokamp se razvrstavaju prema *Pravilniku o razvrstavanju i kategorizaciji drugih vrsta ugostiteljskih objekata za smještaj iz skupine »kampovi i druge vrste ugostiteljskih objekata za smještaj«*

Slijedom *Pravilnika o razvrstavanju, kategorizaciji i posebnim standardima ugostiteljskih objekata iz skupine »hoteli«* i *Pravilnika o razvrstavanju i kategorizaciji drugih vrsta ugostiteljskih objekata za smještaj iz skupine »kampovi i druge vrste ugostiteljskih objekata za smještaj«* hoteli, turistička naselja i kampovi su ugostiteljski objekti/građevine, a ne ugostiteljsko-turistički objekti ili ugostiteljsko-turističke građevine.

B.3. Pravilnik o popisu turističkih cjelina (lokaliteta) po županijama („Narodne novine“ br. 76/08)

Pravilnik o popisu turističkih cjelina (lokaliteta) po županijama („Narodne novine“ br. 76/08) izradio je Ministarstvo kulture i u njemu se koristi pojam **turističke cjeline**. Pojam **turističke cjeline** nisu zastupljene niti u pravilnicima o ugostiteljskoj djelatnosti niti u Zakonu o prostornom uređenju i gradnji. Kako je Pravilnik iz 2008. godine tako ni pojam „turističke cjeline“ nisu korištene u prostornim planovima.

B.4. Pravilnik o kriterijima za razvrstavanje naselja u turističke razrede („Narodne novine“ br. 92/09)

U Pravilniku o kriterijima za razvrstavanje naselja u turističke razrede („Narodne novine“ br. 92/09) – koristi pojam *turistički razred* u svrhu obavljanja trgovačke djelatnosti.

B.5. Pravilnik o proglašenju i razvrstavanju turističkih mjesta u razrede („Narodne novine“ br. 88/08)

U navedenom Pravilniku koristi se pojam „*turističko mjesto*“ ali se isti ne koristi u prostornim planovima.

Napomena: Npr. Grad Opatija i Općina Viškovo u Prostornom planu županije nemaju određenu ni jednu „*turističku zonu*“ odnosno područje ugostiteljsko-turističke namjene a proglašene su turističkim mjestima.

B.6. Pravilnik o javnoj turističkoj infrastrukturi („Narodne novine“ br. 131/09)

U *Pravilniku o javnoj turističkoj infrastrukturi* (koristi se pojam *javna turistička infrastruktura*) određuje se pod kojim uvjetima turistička zajednica može preuzeti upravljanje javnom turističkom infrastrukturom ustupljenom od strane jedinice lokalna odnosno regionalne samouprave.

2.2.2. Analiza pojmova vezanih uz turizam u Glavnom planu razvoja turizma Primorsko-goranske županije

Prilikom sagledavanja prostora Primorsko-goranske županije uočeno je da su u različitim službenim dokumentima (Prostorni plan županije, Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije i Regionalni operativni plan Primorsko-goranske županije 2008.-2013.) za podijelu prostora korišteni različiti pojmovi. Tako se za podijelu prostora koriste različiti pojmovi: funkcionalne cjeline, mikroregije, prostorne cjeline i klasteri.

Za potrebe ovog projekta prostor Primorsko-goranske županije podijeljen je na turističke mikroregije odnosno turističke klastere.

A) Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije iz 2005. godine

U Glavnom planu razvoja turizma Primorsko-goranske županije nisu određene „*turističke zone*“ kao područja ugostiteljsko-turističke namjene već su određivane namjene ugostiteljskih građevina. Tako se koriste slijedeći pojmovi: ruralne kuće, vile na seoskom gospodarstvu, priobalni hotel, SPA, wellness, seosko naselje, planinski centar, itd.

B) Regionalni operativni program Primorsko-goranske županije 2008.-2013.

U Regionalnom operativnom planu ne koristi se pojam turističkih zona ili područje ugostiteljsko-turističke namjene.

C) Prostorni plan Primorsko-goranske županije (Službene novine br. 14/00, 12/05, 50/06, 8/09)

U Prostornom planu županije koriste se slijedeći pojmovi koji su vezani uz turističke aktivnosti:

- funkcionalne cjeline (PPŽ),
- mikroregije (PPŽ),
- područje turističke djelatnosti (PPŽ),
- područje ugostiteljsko-turističke namjene (PPŽ),
- prostor za razvoj turizma (PPŽ),
- prostorne cjeline (PPŽ),
- regija (PPŽ),
- turistička infrastruktura (NP Risnjak),
- turističke zone (PPUO/PPUG),
- turistički kompleksi (PPŽ).

D) Prostorni planovi uređenja općine / gradova

Obzirom da je *Zakon o prostornom uređenju i gradnji* stupio na snagu 2007. godine, a kako je dosta prostornih planova uređenja općina/gradova izrađeno i usvojeno prije stupanja na

snagu Zakona, često se u općinskim i gradskim planovima neujednačeno koristi pojam „turističke zone“ odnosno područja ugostiteljsko-turističke namjene.

Tako se za područja ugostiteljsko-turističke namjene u nekim PPUO/G zvane „turističkom zonom“ često navode: vikend zone, eko ili etno sela (kao turističke atrakcije a ne kao smještajni kapaciteti), izletišta (Skrad) i sl. Iako su još *Uredbom o zaštićenom obalnom području mora* iz 2004. za područja ugostiteljsko-turističke namjene točno određene vrste ugostiteljsko-turističke namjene T1, T2 i T3, vrlo često u PPUO/G često se pogrešno koriste planske oznake T1, T2 i T3 a ponegdje se koriste oznake i T4.

Tako npr.

- Grad Bakar – PPUG - kao turistička zona T2 određene su dvije vikend zone Lepenice i Zlobinska Draga;
- Općina Jelenje u svom planu određuje turističke zone i dijeli ih na prostor za stacionarni turizam i vikend zone;
- Općine izrazito ruralnog karaktera u područja ugostiteljsko turističke namjene – određuju eko i etno sela;
- Grad Delnice – PPUG - kao T1 i T2 određene su dvije vikend zone Velike Polane i Velika Voda;
- Grad Vrbovsko – PPUG - kamp je određen kao T2 i to Severin na Kupi i i Klanac;
- Općina Lokve – PPUO - određene su dvije zone T1 - motel Jezero i motel Žaba; s T4 označena su vikend naselja;
- Općina Mrkopalj – PPUO - oznakom T3 određene su vikend zone u: Sungerskom Bukovcu, Sungeru, Brestova Draga, Gmajna i Tuk Vojni;
- Općina Ravna Gora – PPUO - oznakom T2 određene su tri vikend zone: Suhi Vrh, Pod Kosu i Javorova Kosa;
- Općina Skrad – PPUO - oznakom T3 određeno je izletišta Zeleni Vir;
- Općina Čabar – PPUO - vikend naselja označena oznakom T3 a kamp T4;
- Grad Crikvenica – PPUG - u tekstualnom dijelu pod T3 označene su luke nautičkog turizma;
- Općina Viškovo - PPUO – turistička zona Ronjgi – označena je kao T1 ali se dozvoljava T1, T2 i T3.

3. Identifikacija i usporedba područja ugostiteljsko-turističke namjene u prostornim planovima

A) Prostorni plan Primorsko-goranske županije

Obzirom da je sukladno odredbama Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora ("Narodne novine" br. 128/04 – koja stupanjem na snagu Zakona o prostornom uređenju i gradnji više nije na snazi) samo za zaštićeno obalno područje trebalo biti izrađeno usklađenje Prostornog plana županije (2005/2006.) – u daljnjem tekstu PPŽ, tako su u PPŽ-u samo u zaštićenom obalnom području određena područja ugostiteljsko – turističke namjene. Za tzv. „kontinentalne“ gradove i općine u PPŽ-u nisu određena područja ugostiteljsko-turističke namjene. Sukladno odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji iz 2007. godine te potrebi usklađenosti planova užeg područja sa planovima šireg područja, za područja ugostiteljsko-turističke namjene primjenjuju se odredbe za provođenje PPŽ-a koje se odnose na vrstu, kapacitet i izgrađenost.

Obzirom da u PPŽ-u nisu određena područja ugostiteljsko-turističke namjene za jedinice lokalne samouprave koje se ne nalaze u ZOP-u predmetna područja nisu razmatrane u ovom projektu.

U *Prostornom planu Primorsko-goranske županije* (2006. godine) u zaštićenom obalnom području određeno je 84 građevinska područja ugostiteljsko-turističke namjene izvan naselja i 45 izdvojena građevinska područja ugostiteljsko-turističke namjene uz naselja, što ukupno iznosi **129 područja ugostiteljsko-turističke namjene**. Obzirom da su neke zone podijeljene na podpodručja npr. područje ugostiteljsko-turističke namjene Panos-Zagori na 3 podpodručja; Porto Teplo podijeljeno na podpodručja Porto Teplo I i Porto Teplo II itd. u predmetnom projektu analizirano je **138 područja ugostiteljsko-turističke namjene**.

B) Prostorni planovi uređenja gradova / općina

U *prostornim planovima uređenja gradova/općina* (u daljnjem tekstu PPUG/O) teško je odrediti broj područja ugostiteljsko-turističke namjene obzirom da određivanje tih područja nije određeno sukladno odredbama Zakona. Tako se u nekim PPUG/O u područja ugostiteljsko-turističke namjene uvršteni: izletišta, vikend naselja, moteli, itd. Slijedom navedenog iz važećih PPUG/O-a vrlo je teško utvrditi pravi broj područja ugostiteljsko-turističke namjene sukladno odredbama *Zakona o prostornom uređenju i gradnji*.

Analizirajući važeće prostorne planove uređenja općine/odnosno gradova na cijelom području Primorsko-goranske županije (a da nisu vikend zone, iako su u PPUO/PPUG određene kao turističke zone) evidentirano je 214 područja ugostiteljsko-turističke namjene.

C) Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije

U *Glavnom planu razvoja turizma Primorsko-goranske županije* iz 2005. godine nisu određivane lokacije „turističkih zona“, tj. nisu uzimana u razmatranja područja ugostiteljsko-turističke namjene iz prostornih planova. *Glavni plan razvoja turizma* uzimao je u razmatranje pojedinačne projekte koje je vrlo teško povezati uz pojedine turističke zone.

D) Regionalni operativni program Primorsko-goranske županije 2008. – 2013.

U *Regionalnom operativnom programu Primorsko-goranske županije 2008. – 2013.* nisu određivane turističke zone, te po istom nema osnova za analizu. U navedenom Programu uglavnom je analizirano postojeće stanje turističkih aktivnosti do 2008. (ukupan broj smještajnih kapaciteta, ukupni broj dolazaka, inozemni i domaći promet, itd).

3.1. Analiza turističkih zona po turističkim mikroregijama / turističkim klasterima

Rijeka i riječki prsten

Prostornim planom Primorsko-goranske županije za turističku mikroregiju Rijeka i riječki prsten određeno je 14 područja ugostiteljsko-turističke namjene. Planirani kapacitet ležaja za navedenu mikroregiju iznosi 5950 ha, a ukupna površina iznosi 92 ha. Prostornim planom županije od 9 jedinica lokalne samouprave u samo njih 3 planirana su područja ugostiteljsko-turističke namjene. Tako je planirano: u Gradu Kraljevici 8 turističkih zona, u Gradu Rijeci 4 turističkih zona i u općini Kostrena 2 turističke zone. Turističke zone nisu planirane u slijedećih 6 jedinica lokalne samouprave. To su: Grad Bakar, Grad Kastav, Općina Čavle, Općina Jelenje, Općina Klana i Općina Viškovo.

Prostornim planovima uređenja gradova / općina određeno je 28 područja ugostiteljsko-turističke namjene, tj. 14 područja više nego što je to određeno županijskim planom. Obzirom da je PPUO/G brojčano planirano više turističkih zona, ukupna površina turističkih zona iznosi 183,77 ha. Planirani kapacitet ležajeva iznosi 3700.

Iako je za Grad Bakar izrađeno Usklađenje PPUG-a, u tabelarnom iskazu površina navedene su 2 područja ugostiteljsko-turističke namjene, koje nisu navedene u PPŽ-u. Općina Čavle svojim je planom planirala 4 područja ugostiteljsko-turističke namjene koje nisu uvrštene u PPŽ. Općina Jelenje u svojem je planu planirala 2 područja ugostiteljsko-turističke namjene koje nisu planirane PPŽ-om. Općina Klana u svojem planu izdvojila je 5 područja ugostiteljsko-turističke namjene, koje nisu navedene u PPŽ-u. Općina Kostrena u svojem planu planirala je 2 turističke zone isto kao što je određeno PPŽ-om. Ukupna površina svih turističkih zona prema PPUO/G iznosi 193,75 ha, dok je ukupni planirani kapacitet 3700 ležajeva. Grad Rijeka svojim je PPUG-om planirala ista područja ugostiteljsko-turističke namjene koje su navedene i u PPŽ-u s napomenom da je PPUG-om planirano spajanje područja ugostiteljsko-turističke namjene Kuk i Preluk.

Tablica 3.1.1.

RIJEKA I RIJEČKI PRSTEN: PODRUČJA UGOSTITELJSKO-TURISTIČKE NAMJENE

Teritorijalna jedinica	Turistička zona	PPŽ	PPUO/G	vrsta PPŽ	Kapacitet PPŽ	Kapacitet PPUO/G	Kapacitet GTP	Površina (ha) (PPŽ)	Površina (ha) (PPUO/G)	Izgrađenost PPŽ
Grad Bakar										
Grad Kastav										
Grad Kraljevica	Oštro (Kraljevica)	x	x	T1 i/ii T2 i/iii T3	1500	1500		28	27,11	pretežito neizgrađena
	Javorište-Podbanj (Kralje)	x	x	T2	500	500		6	6	neizgrađena
	U. Scott 1	x	x	T1 i/ii T2	1100	1100		17	16,9	pretežito neizgrađena
	U. Scott 2	x	x	T2	100			2	1,88	izgrađena
	Bakarac (Bakarac)	x	x	T2 i/ii T3	300	200		4	4	pretežito izgrađena
	rt Nirvana (Kraljevica)	x	x	T1	200			2	1,55	izgrađena
	Uvala Marenska (Šmrika)	x	x	T1 i/ii T2	400	400		9	9	neizgrađena
	Šmrika (Šmrika)	x	x	T1	150			2	1,75	neizgrađena
Grad Rijeka	Preluk (Rijeka)	x	x	T1	400			6	6,2	pretežito neizgrađena
	Preluk (Rijeka)			T3						
	Kuk (Rijeka)	x	x	T1	200			2	2,1	pretežito neizgrađena
	Kantrida (Rijeka)	x	x	T1	200			3	3,2	pretežito neizgrađena
Općina Čavle	Plumbum (Rijeka)	x	x	T1	100			1	1,1	neizgrađeno
	Dom Partizana		x						1,28	
	M. Platak		x						3,49	
	M. Pribiniš		x						3,43	
	Kamenjak		x						0,21	
Općina Jelenje	Podhum		x			50			34	
	Linčeto		x						0,33	
Općina Klana	Tmovica (eko-selo)		x						5,66	
	Klana		x						2	
	Rojno		x						2,65	
Općina Kostrena	Sv. Lucija Žurkovo (Kost)	x	x	T1 i/ii T2	400			10	11,96	pretežito izgrađena
	Kamp			T3			80			
Općina Viškovo	Ronjgi		x						10	
Ukupno			13	23						

Izvor: Prostorni plan Primorsko-goranske županije (2006.), Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije (2005.), PPUG Bakar, PPUG Kastav, PPUG Kraljevica, PPUG Rijeka, PPUO Čavle, PPUO Jelenje, PPUO Klana, PPUO Kostrena, PPUO Viškovo,

Gorski kotar

Prostornim planom Primorsko-goranske županije (Usklađenje 2006. godine) za turističku mikroregiju Gorski kotar nisu planirana/određena područja ugostiteljsko-turističke namjene, već je samo ostavljena mogućnost za razvoj turizma.

Svih 9 jedinica lokalne samouprave u turističkoj mikroregiji Gorski kotar u svojim prostornim planovima gradova i općina planirale su područja ugostiteljsko-turističke namjene, ali ne sukladno odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji (obzirom da su neki planovi usvojeni prije stupanja na snagu Uredbe i kasnije Zakona). Tako je PPUG/O-ovima planirano ukupno 44 područja ugostiteljsko-turističke namjene, u koje su uvrštena izletišta, vikend zone i moteli. Obzirom da u PPUG/O-ovima nisu za sva područja napisani kapaciteti i površine isto se ne može ovdje prezentirati. Prema dostupnim podacima planirana površina područja ugostiteljsko-turističke u Gorskom kotaru iznosi 174,11 ha.

Tablica 3.1.2.

GORSKI KOTAR: PODRUČJA UGOSTITELJSKO-TURISTIČKE NAMJENE

Teritorijalna jedinica	Turistička zona	PPŽ	PPUG/O	vrsta PPUG/O	Kapacitet PPŽ	Kapacitet PPUO/G	Kapacitet GTP	Površina (ha) (PPŽ)	Površina (ha) (PPUG/O)	Izgrađenost PPUG/O
Grad Delnice	Cmi Lug			T1						
	Male Polane (Petehovec)		x	T3					17,22	pretežno neizgrađeno
	Gerovo		x	T1					0,4	izgrađen
	Tršće		x	T1					0,2	izgrađen
	Prezid		x	T1					4,2	neizgrađena
	Milanov Vrh		x	T1					6,67	neizgrađena
	Livdraga		x	T1					5,65	neizgrađena
Grad Čabar	Mandlima		x	T2					1,46	neizgrađena
	Plešci		x	T2					3,27	neizgrađena
	Gerovski Kraj		x	T2					2,72	neizgrađena
	Tršće-Laz		x	T2					1,79	neizgrađena
	Ferbežar-Srednja Draga		x	T2					4,82	neizgrađena
	Vrhovci		x	T2					3,45	neizgrađena
	Kozji Vrh		x	T2					3,44	neizgrađena
	Vode		x	T3					4,65	neizgrađena
	Vrbovsko		x	T1					5,51	pretežno izgrađena
	Severin na Kupi		x	T2 (kamp)					2,46	neizgrađeno
Grad Vrbovsko	Hambarište			T1						
	Klanac		x	T2 (kamp)					1,95	neizgrađeno
	Bijela Kosa (skijalište)			T1			100			
	Vukman			T1			50			
	Matika		x	T1					6,48	
Općina Brod Moravice	Donji Kuti		x	T2					2,44	
	Etno selo			T2			50			
	Holiday park			T2			500			
Općina Fužine	Vrelo 1		x	T2					7,2	neizgrađena
	Gradina		x	T2					4,1	neizgrađena
	Bajer		x	T2					7,5	neizgrađena
	V ždreću		x	T2					5,1	neizgrađena
	Vrelo 2		x	T2					5,57	neizgrađena
	Lepenica		x	T3					2	izgrađena
	Kobilica			T2			150			
Općina Lokve	Lič			T2			50			
	Potkosa			T3			80			
	Mrzla Vodica		x	T1 i/ili T2					2,2	
	Jezero		x	T1 (motel)					1,3	
	Žaba		x	T1 (motel)					1,06	
	Sijeme		x	T1					1,07	izgrađena
	Gorski Raj		x	T2					14,43	
Općina Mrkopalj	Pod Spinčunkom		x	T1					3,36	
	Sunger		x	T3 (kamp)					1,31	
	Čelimbaša (Mrkopolju)		x	T1					1,42	
	Zagmajna (Mrkopolju)		x	T1					2,1	
	Begovo Razdođe		x	T1					2,46	
	Brestova Draga		x	T2					1,44	
	Čelimbaša-Zagmajna (Mrkopalj)		x	T2					6,02	
Općina Ravna	Klobučarev vrh (Begovo Razdođe)		x	T2					3,98	
	Juki na Kosa (Begovo Razdođe)		x	T2					2,95	
	Novi Lazi (Šije)		x	T1					4,9	neizgrađena
Općina Skrad	Skrad 1		x	T1					13,09	djelomično izgrađeno
	Skrad 2		x	T2					0,58	izgrađena
	Šiler		x	T1						
	Zeleni Vir		x	T3 (I)					0,19	izgrađena
Ukupno		0	44							

Izvor: Prostorni plan Primorsko-goranske županije (2006), Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije (2005.), PPUG Delnice, PPUG Čabar, PPUG Vrbovsko, PPUO Brod Moravice, PPUO Fužine, PPUO Lokve, PPUO Mrkopalj, PPUO Ravna Gora, PPUO Skrad

Za Grad Delnice PPUG-om planirane su 3 turističke zone. Za Grad Čabar PPUG-om planirano je 13 turističkih zona. Za Grad Vrbovsko planirano je 3 turističkih zona. Za Općinu Brod Moravice PPUO-om planirane su 2 turističke zone. Na teritoriju općine Fužine planirano je 6 turističkih zona. Na području Općine Lokve planirano je 6 turističkih zona. Na području

općine Mrkopalj planirano je 14 turističkih zona. Na području općine Ravna Gora planirano je 4 turističke zone. Na području općine Skrad planirane su 3 turističke zone.

Za razliku od PPŽ-a, *Glavnim planom razvoja turizma Primorsko-goranske županije* samo u 5 jedinica lokalne samouprave planirane su lokacije za turizam. Tako su GTP-om planirane su slijedeće lokacije: Crni Lug (Delnice), Harambište Bijela Kosa i Vukman (Grad Vrbovsko), Etno selo i Holiday park (Općina Brod Moravice), Kobilica, Lič i Potkosa (Općina Fužine) i zona Šiler (Općina Skrad).

Crikveničko-vinodolska rivijera

Turistička mikroregija Crikveničko-vinodolska rivijera obuhvaća 3 jedinice lokalne samouprave. Grad Crikvenica i Grad Novi Vinodolski nalaze u zaštićenom obalnom području. *Prostornim planom Primorsko-goranske županije* u Crikvenici i Novom Vinodolskom planirano je 26 područja ugostiteljsko turističke namjene. Njih 13 planirano je na području Grada Crikvenice i 13 ih je planirano na području Grada Novi Vinodolski. Ukupni kapacitet svih 26 područja ugostiteljsko-turističke namjene prema PPŽ-u iznosi 20580 ležajeva, dok ukupna površina zona iznosi 231 ha.

Tablica 3.1.3.

CRIKVENICA I NOVI VINODOLSKI: PODRUČJA UGOSTITELJSKO-TURISTIČKE NAMJENE

Teritorijalna jedinica	Turistička zona	PPŽ	PPUO/G	vrsta PPŽ	Kapacitet PPŽ	Kapacitet PPUO/G	Kapacitet GTP	Površina (ha) (PPŽ)	Površina (ha) (PPUO/G)	Izgrađenost PPŽ
Grad Crikvenica	Havišće 1 (Jadrano)	x	x	T1 i/iii T2	700	1300		11	20,24	neizgrađena
	Havišće 2 (Jadrano)	x	x	T1 i/iii T2	600	1300		9	19,93	neizgrađeno
	Kačjak (Dramalj)	x	x	T1 i/iii T2	800	500		8	7,92	izgrađeno
	Brčanovica (Dramalj)	x	x	T1 i/iii T2	200	150		2	2,1	neizgrađena
	Omorka (Dramalj/Crikvenica)	x	x	T1 i/iii T2	1900	1000		18	18,02	izgrađena
	Miramare (Crikvenica)	x	x	T1 i/iii T2	1300	500		13	12,52	izgrađena
	Nazor-Antić (Crikvenica/Selce)	x	x	T1 i/iii T2	2700	1300		23	22,64	izgrađena
	Uvala Slana (Selce)	x	x	T1 i/iii T2	500	300		5	5,37	izgrađena
	Sv. Jakov (Jadrano)	x	x	T3	300	300		3	2,72	neizgrađena
	Kačjak (Dramalj)	x	x	T3	200	200		2	1,99	izgrađena
	Uvala Slana (Selce)	x	x	T3	1500	1500		13	13,4	izgrađena
	Jasenova (Selce)	x	x	T3	1800	1800		16	15,83	neizgrađena
	Jadrano sjever (Jadrano)	x	x	T1	100	100		2	1,6	neizgrađena
Grad Novi Vinodolski	Panos	x	x	T1 i/iii T2 i/iii T3	700	700		22	22	pretežito izgrađena
	Zagori 1	x	x	T1 i/iii T2 i/iii T3	300	300		5	5	neizgrađena
	Zagori 2	x	x	T1 i/iii T2 i/iii T3	2500	2500		33	33	izgrađena
	N. Vinodol (N. Vinodolski)	x		T1	300			5		izgrađena
	Povile 1	x	x	T1 i/iii T2	240	240		2	2	neizgrađeno
	Povile 2	x	x	T2 i/iii T3	240	240		2	2	izgrađeno
	Porto Teplo 1	x	x	T1	200	200		2	2	pretežno neizgrađeno
	Porto Teplo 2	x	x	T1	400	400		7	7	neizgrađeno
	Klenovica (Klenovica)	x	x	T1	200	200		3	3	neizgrađeno
	Klenovica-kamp (Klenovica)	x	x	T3	1200	1200		10	10	izgrađeno
	Kozica	x	x	T3	1000	1000		9	8,5	izgrađeno
	Sibinj Kmpotski 1	x	x	T3	350	300		3	2,5	izgrađeno
	Sibinj Kmpotski 2	x	x	T3	350	240		3	2	neizgrađeno
Općina Vinodolska	Donji Zagon Ledence		x	T1						
	Breze		x	T1						
	Drivenik (Drivenik)		x	T1		200			5,5	
	Trbalj (Trbalj)		x	T1		150			1,98	
	Barci (Grižane)		x	T1		50			0,77	
	Zubčić (Grižane)		x	T1		20			0,13	
	Jargovo (Bribir)		x	T1		50			0,8	
	Sv. Vid (Bribir)		x	T1		30			0,3	
	Stankov Laz (Bribir)		x	T1		100			1,15	
	Kamenjak (Grižane)		x	T2		500			5,92	
	Lokvica (Bribir)		x	T2		1000			14,79	
	Gladova Malenica (Grižane)		x	T2		100			2,01	
	Jezero (Trbalj)		x	T3		700			4,72	
Bribir-Halići			T1			100				
Ukupno			26	38						

Izvor: Prostorni plan Primorsko-goranske županije, Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije, PPUG Crikvenica, PPUG Novi Vinodolski, PPUO Vinodolska

Prema PPUG Novi Vinodolski planirano je 15 područja ugostiteljsko-turističke namjene (neusklađenost s PPŽ-om). Grad Novi Vinodolski posebnim dopisom zatražio je uvrštenje područje Breze i Donji Zagon za uvrštenjem u PPŽ. U Općini Vinodolska PPUO-om planirano je 11 područja ugostiteljsko-turističke namjene, ali ista nisu predmet ovog projekta. Ukupna površina svih planiranih turističkih zona prema PPUG/O iznosi 281,35 ha.

Opatijska rivijera

Od 4 jedinice lokalne samouprave koje se nalaze u turističkoj mikroregiji Opatijska rivijera (Grad Opatija, Općina Lovran, Općina Matulji, Općina Mošćenička Draga) prema *Prostornom planu Primorsko-goranske županije* (2006.) samo u 2 jedinice planirana su područja ugostiteljsko-turističke namjene. U Općini Lovran i Općini Mošćenička Draga. U Općini Lovran planirano je 9 područja ugostiteljsko-turističke namjene. U općini Mošćenička Draga planirana su 3 područja ugostiteljsko-turističke namjene. Ukupna površina svih 12 područja ugostiteljsko-turističke namjene iznosi 74 ha, kapacite 5950 ležajeva. Tako je 7 turističkih zona planirano uz naselje, a 5 zona kao izdvojena građevinska područja. Za općinu Matulji i Grad Opatiju PPŽ-om nisu planirana područja ugostiteljsko-turističke namjene.

Iako se turističkoj mikroregiji Opatijska rivijera u Gradu Opatija, u odnosu na ostale turističke mikroregije Primorsko-goranske županije, ostvaruje velik broj noćenja zanimljivo je da PPŽ-om za Grad Opatija nije planirana ni jedno područje ugostiteljsko-turističke namjene.

Glavnim planom razvoja turizma Primorsko-goranske županije u lčićima je predložen hotelski kompleks ali bez određene lokacije.

Zanimljivo je da PPUG-om za Grad Opatiju (iz 2006. godine) planirano 15 turističkih zona.

Ukupna površina svih turističkih zona prema PPUO/G iznosi 75,22 ha.

Tablica 3.1.4
 OPATIJSKA RIVIJERA: PODRUČJA UGOSTITELJSKO-TURISTIČKE NAMJENE

Teritorijalna jedinica	Turistička zona	PPŽ	PPUO/G	vrsta PPŽ	Kapacitet PPŽ	Kapacitet PPUO/G	Kapacitet GTP	Površina (ha) (PPŽ)	Površina (ha) (PPUO/G)	Izgrađenost PPŽ
Grad Opatija	Vepinac (Sv. Juraj)		x						3,19	
	Doli (PP Učka)		x						2,23	
	Poklon I (PP Učka)		x						0,81	
	Poklon II (PP Učka)		x						0,72	
	Vedež (Vedež)		x						1,28	
	Katinići (Katinići)		x						1,95	
	Vepinac (Sv. Juraj)		x						1,64	
	Dobreč		x						1,22	
	Skoči (Zagrad)		x						1,11	
	Zagrad (Vedež)		x						0,93	
	Travičići		x						0,94	
	Šavroni		x						0,92	
	Okoli Dujmić		x						0,97	
	Menderi		x						1,59	
	Dobreč (Krasa)		x						0,43	
Ičići-hotelski kompleks				T1		550				
Općina Lovran	Labinsko (Lovran)	x	x	T1 i/iii T2	700	700		14	14	pretežito neizgrađena
	Tuliševica (Tuliševica)	x	x	T1 i/iii T2	200	200		9	9	pretežito neizgrađena
	Sv. Mikula (Lovran)	x	x	T1 i/iii T2	250	250		4	4	pretežito izgrađena
	Vile (Lovran)	x	x	T1 i/iii T2	800	600		7	6,87	izgrađena
	Najade (Lovran)	x	x	T1 i/iii T2	300	300		3	2,73	izgrađena
	Kamp (Medveja)	x	x	T1 i/iii T2 i/iii T3	900	900		8	8	pretežito izgrađena
	Susmel (Medveja)	x	x	T1 i/iii T2	100	50		1	0,69	pretežito neizgrađena
	Castelo (Medveja)	x	x	T1 i/iii T2	300	200		3	3	pretežito izgrađena
	Liganj (Liganj)	x	x	T1 i/iii T2	400	200		7	7	pretežito neizgrađena
Općina Matulji										
Općina Mošćenička Draga	Mošćenička Draga (M. Draga)	x	x	T1 i/iii T2 i/iii T3	1200	600		10		pretežito izgrađena
	Mošćenice (Mošćenice)	x		T1 i/iii T2	400			4		neizgrađena
	Brseč (Brseč)	x		T1 i/iii T2	400			4		neizgrađena
Ukupno		12	25							

Izvor: Prostorni plan Primorsko-goranske županije, Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije, PPUG Opatija, PPUO, Lovran, PPUO Matulji, PPUO Mošćenička Draga

Otok Krk

Prema Prostornom planu Primorsko-goranske županije u turističkoj mikroregiji koja obuhvaća cijeli otok Krk, tj. u 7 jedinica lokalne samouprave planirano je 39 područja ugostiteljsko-turističke namjene. U Gradu Krku planirana su 5 područja ugostiteljsko-turističke namjene, u Općini Baška planirano je 3 područja ugostiteljsko-turističke namjene, u Općini Dobrinj planirano je 7 područja ugostiteljsko-turističke namjene, u Općini Malinska Dubašnica planirano je 5 područja ugostiteljsko-turističke namjene, u Općini Omišalj planirano je 4 područja ugostiteljsko-turističke namjene, u općini Punat planirano je 3 područja ugostiteljsko-turističke namjene, u Općini Vrbnik planirano je 12 područja ugostiteljsko-

turističke namjene. Ukupna površina svih zona prema PPŽ-u iznosi 447 ha dok ukupan planirani kapacitet iznosi 31400 ležajeva.

Glavnim planom razvoja turizma Primorsko-goranske županije planirane su 4 turističke zone koje nisu planirane prostornim planovima. To je zona Bor u Gradu Krku, zona Kobilice-Zagorica u Općini Dobrinj, zona Pila i FFK Konobe u Općini Punat.

PPUO/G planirano je ukupno 38 turističkih zona, ukupnog kapaciteta 29126 ležaja i površine 411,93 ha.

Tablica 3.1.5.
 OTOK KRK: PODRUČJA UGOSTITELJSKO-TURISTIČKE NAMJENE

Teritorijalna jedinica	Turistička zona	PPŽ	PPUO/G	vrsta PPŽ	Kapacitet PPŽ	Kapacitet PPUO/G	Kapacitet GTP	Površina (ha) (PPŽ)	Površina (ha) (PPUO/G)	Izgrađenost PPŽ
Grad Krk	Glavotok-kamp (Brzac)	x	x	T3	600	600		5	4,7	izgrađena
	Ježevac (Krk)	x	x	T2 i/iii T3	1300	700		11	11	izgrađena
	Politin (Krk)	x	x	T2 i/iii T3	2000	2000		35	35	pretežno neizgrađena
	Glavotok (Brzac)	x	x	T1	800	800		15	15	neizgrađena
	Torkul (Linardići)	x	x	T2	800	800		15	15	neizgrađena
Bor				T1 i T3		150				
Općina Baška	Baška (Baška)	x	x	T1	1300	436		11	3,65	izgrađeno
	Zablaće (Baška)	x	x	T1 i/iii T2 i/iii T3	3000	3000		32	28,03	pretežno neizgrađena
	Bunculuka (Baška)	x	x	T3	1200	1200		10	10	pretežno neizgrađena
Pojana (Klimno/Županje)	x	x	T1 i/iii T2 i/iii T3	700	700		12	12	neizgrađena	
Općina Dobrinj	Murvenica (Šilo/Polje)	x	x	T1 i/iii T2	1200	1200		18	18	neizgrađena
	Šilo (Šilo)	x	x	T1	150	150		2	2	neizgrađena
	Sulinj (Rudine)	x	x	T1 i/iii T2	600	600		12	12	neizgrađena
	Sv. Petar (Čičići)	x	x	T1	400	400		6	6	neizgrađena
	Klimno (Klimno)	x	x	T1	600	600		6	6	neizgrađena
	Kobilice-Zagorica				T1					
Općina Malinska-Dubašnica	Slamni (Soline)	x	x	T1	100	100		2	2	neizgrađena
	Haludovo (Malinska)	x	x	T1/T2	2200	1200		27	19	pretežno izgrađena
	Haludovo II (Malinska/Sv. Vid-Miholjce)	x	x	T1/T2	1100	1100		17	17	neizgrađena
	Porat-Zapad (Porat)	x		T1		90		1		izgrađena
	Malin (Malinska)	x	x	T1	600	600		9	8,6	izgrađena
Općina Omišalj	Hrusta (Malinska)	x	x	T1	500	500		7	7	neizgrađena
	Omišalj (Omišalj)	x	x	T1	1100	900		19	12,99	pretežno izgrađena
	Njivice (Njivice)	x	x	T2 i/iii T3	3800	4100		37	29,48	pretežno izgrađena
	Voz-Piskera (Omišalj)	x	x	T2	500	500		50	50	neizgrađena
Općina Punat	Pušća (Omišalj)	x	x	T3	900	900		8	8	pretežno izgrađena
	Kanajt (Punat)	x	x	T1	700	700		12	11,94	pretežno neizgrađena
	Mala Krasa-Konobe (Punat)	x	x	T2 i/iii T3	1500	1500		20	19,76	izgrađena
	Skrila (Stara Baška)	x	x	T2 i/iii T3	1200	1200		7	7	pretežno izgrađena
	Pila				T3		400+50			
Općina Vrbnik	FFK Konobe				T3		500			
	Uvala Zgribnica (Vrbnik)	x	x	T1	70	70		1	0,88	neizgrađena
	Namori (Vrbnik)	x	x	T1	100	100		2	1,9	neizgrađena
	Vrbnik-sjever (Vrbnik)	x	x	T1	250	250		4	4	neizgrađena
	Supeska (Vrbnik)	x	x	T2	500	500		9	9	neizgrađena
	Uvala Melska (Risika)	x	x	T2	200	200		4	4	neizgrađena
	Uvala Petrina (Risika)	x	x	T1	400	400		5	5	neizgrađena
	Mavri 1	x	x	T1 i/iii T2	150	150		2	2	neizgrađena
	Mavri 2	x	x	T1 i/iii T2	80	80		1	1	neizgrađena
	Mavri 3	x	x	T1 i/iii T2	150	150		2	2	neizgrađena
	Risika-zapad (Risika)	x	x	T2	200	200		4	4	neizgrađena
Uvala Potvošće (Vrbnik)	x	x	T2 i/iii T3	200	200		3	3	neizgrađena	
Uvala Sv. Juraj (Vrbnik)	x	x	T2 i/iii T3	250	250		4	4	neizgrađena	
Ukupno		39	38							

Izvor: Prostorni plan Primorsko-goranske županije, Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije, PPUG Krk, PPUO Baška, PPUO Dobrinj, PPUOMalinska-Dubašnica, PPUO Omišalj, PPUO Punat, PPUO Vrbnik

Cres

U turističkoj mikroregiji Cres *Prostornim planom Primorsko-goranske županije* planirano je 20 područja ugostiteljsko-turističke namjene.

Obzirom da se u turističkoj mikroregiji Cres nalazi samo jedna jedinica lokalne samouprave, Grad Cres, svih 20 područja ugostiteljsko-turističke namjene planirano je u toj jedinici. Ukupna površina ugostiteljsko-turističke namjene u turističkoj mikroregiji Cres iznosi 202 ha sa ukupnim kapacitetom od 14700 ležajeva.

Tablica 3.1.6.
CRES PODRUČJA UGOSTITELJSKO-TURISTIČKE NAMJENE

Teritorijalna jedinica	Turistička zona	PPŽ	PPUO/G	Vrsta PPŽ	Kapacitet PPŽ	Kapacitet PPUO/G	Kapacitet GTP	Površina (ha) (PPŽ)	Površina (ha) (PPUO/G)	Izgrađenost PPŽ	
Grad Cres	Kimen (Cres)	x	x	T1	450	450		7	7	pretežito izgrađena	
	Zakol (Cres)	x	x	T1	300	300		5	5	neizgrađena	
	Kovačine (Cres)	x	x	T1	350	350		5	5	neizgrađena	
	Centar (Martinšćica)	x	x	T1	1200	1200		19	19	neizgrađena	
	Jug (Martinšćica)	x		T1	50			1		neizgrađena	
	Zdovice (Valun)	x	x	T1	50	50		1	1	neizgrađena	
	Stara Gavza (Cres)	x	x	T2	900	900		14	9	pretežito izgrađena	
	Zaglav (Miholašćica)	x	x	T2	800	800		11	11	izgrađena	
	Kovačine (Cres)	x	x	T3	3200	3200		32	32	pretežito izgrađena	
	Podbeli (Beli)	x	x	T3	100	100		1	1	izgrađena	
	Slatina (Martinšćica)	x	x	T3	3500	3500		43	42,5	pretežito neizgrađeno	
	Zdovice (Valun)	x	x	T3	100	100		1	1	izgrađena	
	Travnice (Valun)	x	x	T3	600	600		6	6	neizgrađena	
	Grabar-sjever (Cres)	x	x	T1	100	100		1	1	neizgrađena	
	Grabar-Bamar (Cres)	x	x	T1	1400	1400		20	20	neizgrađena	
	Grabar (Cres)	x	x	T2	400	400		7	7	izgrađena	
	Porozina (Porozina)	x	x	T2	200	50		9	9	pretežito izgrađena	
	Merag (Merag)	x	x	T2			50	2	2	izgrađena	
	Sv. Petar, Draguzetići, Filozići				T1 i T2					15	
	Predošćica				T2					50	
	Pernat				T2					21	
	Vidovići				T2					45	
	Stivan/Zbičina				T2					10	
Mali Podol/Zbičina				T2					20		
Lubnice (Lubnice)	x	x	T3		200			2	2	neizgrađena	
Železni Menik (Orlec)	x	x	T3		800			15	15	neizgrađena	
Ukupno		20	19								

Izvor: Prostorni plan Primorsko-goranske županije, PPUG Cres

Glavnim planom razvoja turizma Primorsko-goranske županije predloženo je više novih turističkih zona na području Grada Cesta, i to: Sveti Petar, Draguzetići, Filozići, Predošćica, Pernat, Vidovići, Stivan, Mali Podol. Navedene lokacije u Glavnom planu razvoja turizma nisu predmet detaljnije analize u ovom projektu.

Lošinj

U turističkoj mikroregiji Lošinj *Prostornim planom Primorsko-goranske županije* planirano je 9 područja ugostiteljsko-turističke namjene

Turistička mikroregija Lošinj zahvaća samo jednu jedinicu lokalne samouprave Grad Mali Lošinj pa je svih 9 područja ugostiteljsko-turističke namjene planirano na području Grada Mali Lošinj. Ukupna površina ugostiteljsko-turističke namjene u turističkoj mikroregiji Lošinj iznosi 188 ha sa ukupnim kapacitetom od 15300 ležajeva.

Tablica 3.1.7.
LOŠINJ PODRUČJA UGOSTITELJSKO-TURISTIČKE NAMJENE

Teritorijalna jedinica	Turistička zona	PPŽ	PPUO/G	Vrsta PPŽ	Kapacitet PPŽ	Kapacitet PPUO/G	Kapacitet GTP	Površina (ha) (PPŽ)	Površina (ha) (PPUO/G)	Izgrađenost PPŽ	
Grad Mali Lošinj	Sunčana Uvala (Mali Lošinj)	x	x	T1 i/ili T2	1600	1500		24	20,54	izgrađena	
	Čikat (Mali Lošinj)	x	x	T1, T2, T3	5000	3500		60	60	izgrađena	
	Lopari (Nerezine)	x	x	T2 i/ili T3	1800	2000		28	26,23	pretežito izgrađena	
	Bučanje (Nerezine)	x	x	T2	1200	1700		16	13,63	izgrađena	
	Artatore (Čunski/Mali Lošinj)	x	x	T2	900	900		12	6,44	neizgrađena	
	Punta Križa (Punta Križa)	x	x	T1 i/ili T2	300	50		6	3,8	neizgrađena	
	Rapoča (Nerezine)	x	x	T2 i/ili T3	400	1000		4	3,45	izgrađena	
	Pojana (Mali Lošinj)	x	x	T2 i/ili T3	2100	2100		18	18	pretežito izgrađena	
	Baldarin (Punta Križa)	x	x	T3	2000	2100		20	20	pretežno izgrađena	
	Kamp Bijar		x			1000				6,33	
	Kamp Priko Mosta		x			500				3,28	
	Punta (Veli Lošinj)		x			700				3,46	
	Ledenice				T2						
	Vindol				T2			500			
Ukupno		9	12								

Izvor: Prostorni plan Primorsko-goranske županije, PPUG Mali Lošinj

Glavnim planom razvoja turizma Primorsko-goranske županije predloženo je više novih turističkih zona, na području Grada Mali Lošinj predložene su nove zone: Ledence i Vinodol. Navedene lokacije u Glavnom planu razvoja turizma nisu predmet detaljnije analize u ovom projektu.

Rab

U turističkoj mikroregiji koja obuhvaća otok Rab nalaze se 2 jedinice lokalne samouprave. *Prostornim planom Primorsko-goranske županije* planirano je 18 područja ugostiteljsko-turističke namjene. Na području Grada Raba planirano je 12 područja ugostiteljsko-turističke namjene, a u općini Lopar planirano je 6 područja ugostiteljsko-turističke namjene. Ukupna površina svih zona iznosi 185 ha. Kapacitet svih zona ukupno iznosi 12450 ležaja.

Zanimljivo je da je PPUG Rab planirano 15 područja ugostiteljsko-turističke namjene (tri manje nego PPŽ-om). Obzirom da PPUG-om nije točno utvrđena lokacija područja ugostiteljsko-turističke namjene, iste nisu mogle biti detaljnije analizirane.

Površine turističkih zona iz PPUO/G iznosi 161,5 ha a kapacitet iznosi 10620 ležaja.

Tablica 3.1.8.

OTOK RAB: PODRUČJA UGOSTITELJSKO-TURISTIČKE NAMJENE

Teritorijalna jedinica	Turistička zona	PPŽ	PPUG/G	Vrsta PPŽ	Kapacitet PPŽ	Kapacitet PPUO/G	Kapacitet GTP	Površina (ha) (PPŽ)	Površina (ha) (PPUG/G)	Izgrađenost PPŽ
Grad Rab	Rt Frkanj (Kampor)	x		T2	80			1		neizgrađeno
	Uvala Čifnata (Kampor)	x		T2	250			5		neizgrađeno
	Suha Punta	x	x	T2	1500	1500		32	31,6	pretežito izgrađena
	Supetarska Draga (S. Draga)	x		T2	700			15		neizgrađeno
	Barbat (Barbat)	x	x	T1	800	800		12	11,7	neizgrađeno
	Soline (Palit)	x	x	T1	150	150		2	2	neizgrađeno
	Kamenjak (Mundanije)	x	x	T1	250	250		4	4	neizgrađeno
	Šurline (Kampor)	x	x	T1	200	200		4	4	neizgrađeno
	U. Miral (S. Draga)	x	x	T1	250	250		4	4	pretežito neizgrađena
	Gonar (S. Draga)	x	x	T1	400	400		7	6,7	pretežito neizgrađena
	Uvala Padova III (Banjol)	x	x	T3	1000	1000		9	9	izgrađeno
	Kampor (Kampor)	x	x	T3	70	70		1	0,5	neizgrađeno
Općina Lopar	Livačina (Lopar)	x	x	T1	1100	600		11	10,9	pretežito izgrađena
	Goli otok I (Lopar)	x	x	T2	800	800		19	19	djelomično izgrađena
	Goli otok II (Lopar)	x	x	T2	1200	1200		29	28,5	djelomično izgrađena
	Ō. Sv. Grgur (Lopar)	x	x	T2	700	700		15	15	pretežito neizgrađena
	Rajska plaža (Lopar)	x	x	T3	1800	1700		15	14,6	izgrađeno
	U. C. Dražica-rt Zidiine (Lopar)	x	x	T1	1200	1000		20	15,6	pretežito neizgrađeno
Ukupno		18	15							

Izvor: Prostorni plan Primorsko-goranske županije, PPUG Rab, PPUO Lopar

3.2. Usklađenost područja ugostiteljsko-turističke namjene prema turističkim mikroregijama

Zanimljivo je da se ni u jednoj turističkoj mikroregiji /turističkom klasteru ne podudara: broj turističkih zona, kapaciteti i površine.

Tablica 3.2.1.

USPOREDBA PODRUČJA UGOSTITELJSKO-TURISTIČKE NAMJENE IZ PPŽ-A I PPUO/O

Klaster	Broj Zona PPŽ	Kapacitet PPŽ	Površina PPŽ	Broj zona PPUO/O	Kapacitet PPUO/O	Površina PPUO/O
Rijeka i Riječki prsten	13	5550	92	23	3750	155,8
Gorski Kotar	0	0	0	44	0	174,11
Opatijska rivijera	12	5950	74	25		75,22
Crikveničko-vino dolska rivijera	26	20580	231	38	20670	281,35
Krk	39	31400	447	38	29126	411,93
Cres	20	14700	202	19	13500	195,5
Lošinj	9	15300	188	12	17050	185,16
Rab	18	12450	185	15	10620	161,5
Ukupno	137	105930	1419	214	94716	1640,57

Izvor: PPŽ i važeći PPUO/O Primorsko-goranske županije

Napomena: U zbroju zona u Riječkom Prstenu u općini Kostrena, zone Lucija i Žurkovo spojene su u jednu zonu

Dok prostorni planovi, kao provedbeni dokumenti, uglavnom određuju točnu lokaciju određenih turističkih zona (u nekim općinama ostavljena je mogućnost za određivanje točne lokacije), Glavni turistički plan određenu turističku zonu ne veže uz točnu određenu lokaciju.

Također Glavnim turističkim planom ne određuje se uvijek kapacitet jer nemaju određenu površinu.

Iako su npr. za Mali Lošinj donesene Izmjene i dopune Plana nakon PPŽ-a broj turističkih zona je veći nego što je to planirano PPŽ-om.

Također i za Grad Opatiju PPŽ-om nije određena ni jedna turistička zona. PPUG planirano je 15 turističkih zona koje nisu u ZOP-u, ali se neke nalaze na području Parka prirode Učka.

4. Prostorna, ekološka i razvojna ocjena turističkih zona izvan naselja i uz naselja u zaštićenom obalnom području prema Usklađenju Prostornog plana Primorsko-goranske županije (Službene novine 50/2006)

4.1. Metodološki okvir analize

Budući da turizam nije isključivo tržišna i ekonomska pojava, već ovisi o prostornim, ekološkim, kulturnim, geografskim, sociološkim, političkim i drugim uvjetima, cilj ovog projekta bio je utvrđivanje kvalitativnog i kvantitativnog prostorno-ekološkog i razvojnog potencijala područja ugostiteljsko-turističke namjene za potrebe izmjene i dopune Prostornog plana Primorsko-goranske županije.

Prostorno-ekološki potencijal prostora ne može se analizirati samo sa fizičko-geografskog aspekta već ga je potrebno analizirati kao tržišni prostor koji ima vrlo složenu ekonomsku kategoriju. Isto tako, razvojni potencijal prostora ne može uzeti u obzir samo ekonomske utjecaje već je potrebno uzeti u obzir prostorno-ekološki potencijal prostora i rentabilnost investicija. Razumljivo je da se optimalna turistička ponuda pojedinog područja ugostiteljsko-turističke namjene ne može programirati bez jasnije orijentacije u pogledu veličine te karakteristike turističke ponude i potražnje.

Kada se uzmu u obzir samo neki podatci o Primorsko-goranskoj županiji kao na pr. površina 3588 km², 36 jedinica lokalne samouprave (14 gradova, 22 općine), 536 naselja, dužina morske obale 1065 km, najviši vrh 1534 m.n.m., najviše naselje smješteno na 1060 m.n.m. itd vidljivo je da se radi o prirodno vrlo atraktivnim prostorima pogodnim za razvoj turizma koji se međusobno razlikuju sa sociološkog, ekonomskog, ekološkog, kulturnog i prirodnog aspekta.

Analizirajući turističku funkciju i fizionomiju prostora Primorsko-goranske županije, prostor županije podijeljen je na 8 turističkih mikroregija odnosno turističkih klastera (ovom projektu analizirano samo 7 turističkih mikroregija). Unutar turističkih mikroregija analizirani su manji receptivni prostori odnosno područja ugostiteljsko turističke namjene (prema postojećem Prostornom planu županije u ZOP-u planirano je 129 (138) područja ugostiteljsko-turističke namjene) za čiji je razvoj podjednako važna prostorno-ekološka atraktivnost prostora kao i infrastrukturna opremljenost te prometna dostupnost.

Za potrebe ovog projekta izrađen je: metodološki okvir za analizu projekta i metodološki okvir za područja ugostiteljsko-turističke namjene.

Metodološki okvir analize projekta obuhvaćao je analizu:

- trendova svjetskog turističkog tržišta,
- turističke potražnje, prometa i potrošnje u Hrvatskoj i Primorsko-goranskoj županiji,
- potražnje i kapaciteta u Primorsko-goranskoj županiji i turističkim mikroregijama,
- konkurentne pozicije turizma u Primorsko-goranskoj županiji,
- SWOT analiza.

Nakon što je izrađen metodološki okvir analize projekta, pristupilo se izradi metodološkog okvira analiza područja ugostiteljsko-turističke namjene po turističkim mikroregijama koji je obuhvaća sljedeće:

- broj stanovnika jedinice lokalne samouprave (2001.),
- broj radno aktivnog stanovništva (2001.),

- broj zaposlenih (2007.),
- broj noćenja (2009.).
- podatke iz važećih prostorno planskih dokumenta koji obuhvaćaju: površinu iz PPŽ-a, površinu iz PPUO/PPUG, izgrađenost, kapacitet iz PPŽ, obavezu izrade detaljnije dokumentacije, kis, kig, postojeće korištenje zemljišta, kategorija postojećih smještajnih objekata, kategorija planiranih smještajnih objekata vrstu, prometnu dostupnost infrastrukturnu opremljenost;
- prostorno ekološku analizu lokacije: ocjenu atraktivnosti lokacije, atraktivnost orijentacije, atraktivnost pogleda sa lokacije, atraktivnost pogleda na lokaciju, nagib terena, atraktivnost prirodnog nasljeđa, atraktivnost kulturnog nasljeđa, kvaliteta plaže, kvaliteta luke, kvaliteta mora (ukoliko se zona nalazi neposredno uz more), kvaliteta zraka, razina buke, mogući konflikti u okruženju moru, mogući konflikti u okruženju na kopnu, vizualna vrijednost i prostorni sklad zone;
- analizu razvojnog potencijala: Usklađenost postojećeg korištenja zemljišta s planiranom namjenom; Udio (u %) površine TZ u odnosu na ukupnu površinu TZ na području grada/općine; Udio (u %) ležaja u ukupnom broja ležaja svih TZ na području grada/općine; Mogućnost razvoja novih smještajnih objekata; Mogućnosti izgradnje komplementarnih uslužnih sadržaja; Utjecaj konkurentskih projekata u turizmu na području grada/općine; Utjecaj novih komplementarnih projekata na području grada/općine; Utjecaj novih konfliktnih projekata na području grada/općine; Potreba ulaganja u prometnu dostupnost zone; Potreba ulaganja u infrastrukturu; Procjena potrebnog broja zaposlenih (stalni – sezonski); Broj vlasnika; Vrsta vlasnika; Iskazani interes za TZ; Tražena/izdana odobrenja za gradnju.

Nakon ovako izrađenog metodološkog okvira područja ugostiteljsko-turističke namjene pristupilo se anketiranju predstavnika jedinica lokalne samouprave te obilasku svih 141 lokacija (postojeće i predložene nove lokacije).

Prostorno-ekološke i razvojne ocjene lokacije sadrže kvantitativne i kvalitativne ocjene kako bi se što detaljnije odredio potencijal područja ugostiteljsko-turističke namjene.

Za određivanje ocjene prostorno-ekološkog potencijala, osim kvantitativnih podataka svi elementi, u području ugostiteljsko-turističke namjene, iskazivani su kvalitativnim podacima i to za slijedeće pokazatelje: Atraktivnost položaja; Atraktivnost orijentacije; Atraktivnost pogleda s lokacije; Atraktivnost pogleda na lokaciju; Nagib terena; Atraktivnost prirodnog nasljeđa; Atraktivnost kulturnog nasljeđa; Kvaliteta plaže; Kvaliteta luka; Kakvoća mora; Kvaliteta zraka; Razina buke; Mogući konflikti u okruženju (kopno); Mogući konflikti u okruženju (more); Vizualna vrijednost i prostorni sklad zone (sadržaj zone i vrijednost prostora).

Za određivanje ocjene razvojnog potencijala, osim kvantitativnih podataka, određeni elementi u području ugostiteljsko-turističke namjene iskazivani su kvalitativnim podacima i to za slijedeće pokazatelje: Mogućnost razvoja novih smještajnih objekata; Mogućnosti izgradnje komplementarnih uslužnih sadržaja, Utjecaj konkurentskih projekata u turizmu na području grada/općine, Utjecaj novih komplementarnih projekata na području grada/općine, Utjecaj novih konfliktnih projekata na području grada/općine, Potreba ulaganja u prometnu dostupnost zone, Potreba ulaganja u infrastrukturu.

Uz detaljnu prostorno-ekološku i razvojnu ocjenu područja ugostiteljsko-turističke namjena, izradila se analiza lokacija luka nautičkog turizma i golf terena kao nezaobilaznom dijelu turističke ponude u Primorsko-goranskoj županiji.

Analiza i ocjena lokacija luka nautičkog turizma obuhvaćala je slijedeće:

- Nautički turizam u Hrvatskoj prema Strategiji razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske za razdoblje 2009.-2019.

- Nautički turizam u Prostornom planu Primorsko-goranske županije;
- Usklađenost postojećih i planiranih luka nautičkog turizma prema Prostornom planu Primorsko-goranske županije Glavnom planu razvoja turizma Primorsko-goranske županije;
- Ocjena planiranih luka nautičkog turizma prema Prostornom planu Primorsko-goranske županije (SN 12/2005).

Analiza i ocjena golf lokacija obuhvaćala je slijedeće:

- Lokacija golf terena prema Prostornom planu Primorsko-goranske županije i Glavnom planu razvoja turizma Primorsko-goranske županije,
- Ocjena lokacija za golf igrališta planiranih Prostornim planovima uređenja općina / gradova i Glavnim planom razvoja turizma Primorsko-goranske županije.

Usprkos saznanju da sposobnost zone ovisi o turističkom pozicioniranju, kvantitativnoj i kvalitativnoj ponudi koja je usklađena s potražnjom i prostorno-ekološkim potencijalima, potrebno je napomenuti da bi navedeni projekt dao detaljnije projekcije da postoji koncept cjelokupnog razvoja koji bi bio baziran na sociološkim, ekonomskim, ekološkim i kulturnim potencijalima.

4.2. Prostorno, ekološko i razvojna ocjena područja ugostiteljsko-turističke namjene izvan naselja i uz naselje u zaštićenom obalnom području prema Usklađenju Prostornog plana Primorsko-goranske županije (Službene novine 50/2006)

